ספרית עממית בטורונטו
ייִדישע
פאלקס ביבליאטעק
טאראנטא
JEWISH PUBLIC LIBRARY, TORONTO

MAY - 1987

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/songs0001avra

אַלע ווערק

פון

אַברהם רייזען.

אין 12 בענדער.

יובילעאום אויסגאַבע.

אַברהם רייזן.

ליעדער

ערשטער באנד.

ארויסגעגעבן פון פערלאג „אידיש"
1917 ניו־יארק, תרע"ז.

Copyright, 1916
by
YIDDISH

* * *

די דאזיגע צוועלף בענדער אונטער'ן טיטעל „אלע ווערק" איז די ערשטע פאלשטענדיגע זאמלונג פון דעם אלעם, וואס איך האב געשריעבען אין פראזע און פערזען אין פערלויף פון פינף און צוואנציג יאהר (1891 — 1916).

אויב דער בקי אין דער אידישער ליטעראטור בכלל און פון מיינע שריפטען בפרט, וועט זיך כאפען, אז איהם פעהלען אייניגע זאכען. בעט איך איהם ער זאל מיר ענטשולדיגען; דערפאר בעט איך שוין אויך ענטשולדיגונג ביי דעם יענigen, וואס וועט געפינען אייניגע זאכען פאר איבעריג.

געוואלט האב איך צוזאמענשטעלען מיינע ערצעהלונגען און ליעדער לויט'ן כראנאלאגישען סדר, ווי עס פיהרט זיך דאס רוב ביי פאלשטענדיגע אויסגאבען. אבער צוליעב די פערשיעדענארטיגקייט פון די מאטיוועז און סיטואציעס, וואס מיינע ליעדער און ערצעהלונגען ענטהאלטען, וואלט א כראנאלאגישע אָרדענונג געווען ניט בעזונדערס צוועקמעסיג. אן ערצעהלונג פון אידישען לעבען אין דער אלטער היים וואלט אויסגעקומען צו שטעהן בשכנות מיט א בילד פון אמעריקאנער לעבען און פון אזא נאהענטקייט פון צוויי וועלטען וואלטען מיינע ווערק, לויט מיין מיינונג, געליטען אין האַרמאניע.

דערפאר האב איך ביי'ן צוזאמענשטעלען די צוועלף בענדער, געהאלטען זיך מעהר לויט'ן אינהאלט, אָרט און עפאכע. אין די ערשטע בענדער געהען אריין די ערצעהלונגען פון דער אלטער וועלט, אין די וויטערדיגע בענדער — די ערצעהלונגען פון דער גרויסער שטאדט און יענע ערצעהלונגען, וואס טראגען אן אלגעמיינעם כאראקטער. אין די נאך וויטערדיגע בענדער געהען אריין יענע, וואס איך האב געשריעבען פון אמעריקאנער לעבען, א. אז. וו.

אויף אזא׳ן אופן געפינט דער לעזער אין ערשטען באנד די ערצעהלונג „אמאליגע מענשען", וואס איז געשריבען געווא־רען מיט א יאהרען צוריק, נעבען אן ערצעהלונג „דער עיבור", גע־שריעבען מיט זעכצעהן יאהר צוריק. א. ד. נ.

דאס זעלבע געשיהט אויך מיט די דריי בענדער ליעדער, וואס געפינען זיך אין די דאזיגע צוועלף בענדער פון „אלע ווערק", — כאטש שוין אין א קלענערער מאס.

אבער אום צופריעדענצושטעלען די נייגיערדע פון דעם לע־זער איז דער פערלאג „א י ד י ש" אזוי פריינדליך געווען צוצודרוקען ביי׳ן סוף פון 12טען באנד אן א י נ ה א ל ט פ ע ד צ י י כ נ י ס פון אלע ערצעהלונגען און ליעדער, וואס קומען אריין אין די אלע צוועלף בענדער ל ו י ט א כ ר א־נ א ל א ג י ש ע ן ס ד ר.

מורא האבענדיג אריינצופאלען אין א טאן פון אן הקרמה, וואס דאס איז היינט ניט שטארק אין דער מאדע, שליעס איך דעם דאזיגען פאראווארט מיט דער פערזיכערונג, אז כאטש די דאזיגע זאמלונג פון מיינע ווערק טראגט דעם שווער־קלינגענדען נאמען „יובילעאום אויסגאבע", וועלען דאך די לאנגע צאהל יאהרען, וואס שטעהען הינטער מיין ליטעראריישער טהעטיגקייט ניט שטערען מיר צו שאפען מיט׳ן זעלבען פלייס, ווי ביי׳ן ערש־טען ליעד, מיט פינף און צוואנציג יאהר צוריק, וועו איך בין נאך געווען כמעט א אינגעל און געקוקט מיט גלויבען אין דער צוקונפט אריין... און אפשר דערפאר האב איך ניט צוואמענ־געשטעלט מיינע ווערק כראנאלאגיש...

אברהם רייזען.

ניו־יארק, אויגוסט, 1916.

דאם לעבען ציהט

דאָם לעבען ציהט.

דאָם לעבען ציהט זיין אלטען ניגון —
עם דאַרשט דאָם הארץ נאָך עפּעם נייס:
אָ, טראכט מיר אויס א נייעם ליגען —
איך צאָהל דערפּאר דעם העכסטען פּרייז.

ווי אויסגעטראָטען אלע וועגען!
און אלע שפּורען, ווי בעקאנט:
ווי וואָלסטו וועלען בלאָנזשען, פּרעגען:
וואו איז דער וועג צום נייעם לאנד?

עם דאַרשט דאָם הארץ נאָך נייע קוואלען,
אָ וויטע לוסט אין ד' אויגען ברענט!
ווי וואָלט צו זיי איך צוגעפּאלען
און אויסגעשעפּט זיי מיט די הענט!

די זיידעם אונזערע, זיי פּלעגען
זיך שאפּען ליגענס אלערליי —
דאָך וואר פּלעגט צוויייפּלען זיך דערוועגען
און וויט גערופען האָט עס זיי!

דער וויטער קוואל פון „אייביג-לעבען" —
געגלויבט האָט יעדערער דערין,
און אויב געגלויבט איז שוין געוועזען —
מען ברויך נאָר זוכען: וואו — וואוהין? . . .

און אייער „וואהייט" איז אויף אייביג,
און ס'וויסען זי פון גרויס ביז קליין,
דאָך אלע וועגען שמאל און שטויביג
און שטאָט א קוואל, געפינסט א שטיין ! . . .

ווען דו גיהסט אמאל פערבי.

ווען דו גיהסט אמאל פארבי
יענע גאס און יענע הויז,
וואו דו האסט געוואוינט שוין לאנג,
ווערט דיר אומעטיג און באנג!

יענער צימער אין דער מיט
דיינער איז געווען דאן!
דו דערקענסט די פענסטער צוויי —
פרעמד געווארען זיינען זיי!

דא געשטאנען איז דיין בעט,
דארט געשטאנען איז דער טיש;
אנדערש איז געשטעלט דארט איצט,
אויף דיין שטוהל א פרעמדער זיצט.

קוקסט די מענשען אויף דער גאס,
אלע זיינען אונבעקאנט.
נייע שכנים אין דעם הויז —
זיהען בייזע, פרעמדע אויס...

און די קינדערלעך ביים טיר
שפיעלען זיך נאך איצטער אויך:
אך, דאס דאכט זיך דיר נאר אויס,
יענע זיינען איצט שוין גרויס...

מערקט דיך אייגער און ער פרענט:
זוכט איהר ווענען דא אין הויז?

ענטפערסט: כ'האָב דאָ זעלבסט געוואוינט —
קוקט ער אַן דיך ווי ערשטוינט.

ער פערשטעהט ניט, אז מען קען
זוכען זיך אליין אין הויז
וואו מען האָט געוואוינט נאָך וועג
און מען ווילל ז י ך ווידער זעהן.

טעג.

טעג — זיי זיינען גלייך צו מענשען,
און זיי לעבען און זיי שטארבען . . .
זומערס ערשטע טעג — ווי קינדער
זיינען זיי מיט זייער שמייכלען.

איך האב ליעב די קלייגע קינדער
און די ערשטע טעג פון זומער —
וויסען נאר ניט פון געוויטער
און זיי שפיעלען אזוי פריידיג.

ערשטע טעג פון הערבסט ! א, בלייבע !
ווי בעליעבט זיינט איהר מיין הארצען !
און ווי ריהרט מיך אייער שמייכל,
וועלבער פאלט אויף הויליע פעלדער.

כ'וועה אין איהם דעם זין פון לעבען :
אלעס מוז זיין ענדע האבען,
און דער זומער און די יוגענד —
וואס עס בליהט מוז אויבעט וועלקען . . .

גליק.

ווי ס׳קומט נאָר אַראָפּ דאָ
דער מענש אויף דער וועלט
אזוי איז פאר איהם שוין
זיין גליק דאָ בעשטעלט.

עס איז ניט קיין שטיקעל,
עס איז ניט קיין שטיק:
א יעדער בעקומט דאָ
א גלייכען טייל גליק.

קיין איבריגע גליקען
איז קיינמאָל פאראן.
איין חלק פאר אלע,
פאר ווייב און פאר מאן.

ביי׳ן מענשען די אויגען,
זיי זיינען צו גרויס,
ער קוקט אויף א חלק
א צווייטענס נאָר אויס.

ער זוכט און ער נישטערט
און האָט נישט קיין רוה,
ביז וואנען ער גנבה׳ט
א צווייטענס טייל צו.

ער לויפט עס בעהאלטען,
ברעכט האלז און גענויק,
און וועט אויך פערלירען
זיין אויג'נעם טייל גליק...

צייט-מאָטיוו.

מיר האָבען זיך אַלע איצט פיינד
און האַלטען זיך בלויז אין איין קריעגען.
צי איז דען פון ליעבע דאָס ליעד
געווען גאָר פון אַנפאַנג א ליגען ?

און אפשר גאָר זיינען מיר פאַלש,
אויך איצט אין דעם האָס אין דעם טיעפען,
דערפאר וויי? מיר זיינען פערפרעמדט
און האָבען זיך נאָך נישט בענריעפען.

דאָך כאפען צוריק איז שוין שפעט,
מיר זיינען צו ווייט שוין פערנאַנגען,
און קענען ניט מעהר שוין צוריק
די חענד איינע ד'אַנדערע דערלאַנגען . . .

אין וועג.

איך זוך שוין אין לעבען קיין וועג,
מיר דאכט שוין : דאָס בלאָנזשען איז ריכטיג ;
איך בענק שוין ניט מעהר נאָך דער זון —
א שטערענדעל מאכט מיר שוין ליכטיג.

איך זוך שוין קיין פאלאץ אין וועג,
מיט צעהנדליגע ציממערן, טירען,
וואו בת־מלכה'ס, עדעל און שטאלץ,
פון איינעם אין צווייטען שפאצירען.

א הייזעלע זוך איך א קליינס,
וועו ס'הויבט אָן אין וועג פלוצים רעגענען
אוו זאל דאו א פרייגדליך נעזיכט
ביי'ן עפ'נען די טיר מיך בעגענענען . . .

א שטיבעל א קליינס אוו א טיש. . .
א ליעדעל פון ווינד אוו דעם קוימע,
אוו זיצען זיך רוהיג אוו שטיל
אוו טרוימען פארגעסענע טרוימען . .

דו ביזט ווי א רויז.

דו ביזט ווי א רויז צווישען דערנער,
ניט זעהן עס, בעראַרף מען זיין בלינד ;
דאָך לאָז איך דיך, מיידעל, א קאַלטער —
מיין האַרץ בענקט נאָך דערנער אציגנד.

א רויז — וואָס־זשע קענסטו מיר געבען?
דיין דופטען ? אך, דאָס שטערט מיר גראָד !
דיך אָפרייסען ? פֿלאָגט דאָס געוויסען,
דיך נעהמען אין האַנד — איז א שאָד.

בעלַיידיגט א רויז ! און עס וועלַען
בעריידען מיך לַייט אין גאַנץ שטאָדט
און וועל ווי א קינ דערנאָכדעם
געיאָגט זיין פון מענשען און גאָט.

דו וועסט אין מיין צימער פערוועלקען
גאַנץ שנעל, אין א טאָג אָדער צוויי,
און טראָגען וועל איך אין מיין האַרצען
א שטענדיגען אומעט און וועה.

די געזוכטע ליעבע.

איך וואלט זיך פערליעבען
אויך אמאל געוואלט.
ווי אין בוך געשריעבען.
ווי אין בוך געמאלט :

אין א שמאל אלעע
און פון בוימער שוואַרץ.
זאל איך זי בעגעג'נען —
קלאפען זאל דאם הארץ.

איהרע טריט געמאסטען.
איהר פיגור איז שלאנק ;
און ווי אייגנגעזיעגעלט
האט זי מיין געראנק.

כ'וויים נאר ניט איהר נאמען.
און אויך ניט איהר שטאם.
און אין הארצען ברענט שוין
מיר א ליעבעם-פלאם !

וואכען, לאנגע וואכען
געה איך פון דער פריה
אלץ אין יענעם גארטען —
צו געפינען זי.

יאָהרען, לאנגע יאָהרען,
געהען שנעל פארביי,
און איך זוך זי אימער,
אימער אויף דאָס ניי . .

און עס וועלקט דער גאָרטען
און צוריק ער בליהט,
און איך זוך זי וויעדער,
און געפין זי ניט.

מיינע האָאר שוין גראָה באַלד
איך פערגעס, פערגעס ;
זוך זי יעדען פריהלינג,
כ'וואַרט נאָך אויף א נס.

אָך, נאָר דאָס איז ליעבע,
אייביג זוך זי, זוך,
ווי עס וועַרט בעשריעבען
אין אן אלטען בוך...

דער זיעגער.

א, זייט נישט מקנא דעם העלד
וואס האט ענדליך געזיעגט,
און זייט נישט מקנא זיין קראנץ
צום סוף, וואס ער קריעגט.

עס זינגען איהם פרויען א ליעד —
עס קלינגט אזוי זים...
און בלומען מען שפרייט און מען וואלפט
צו איהם צו די פים.

און ס'חלום'עז ליעבע צו איהם
די פרויען פון לאנד,
און ס'חולם'ט די שעהנסטע צו איהם
און ציהט אוים איהר האנד.

און ס'הערשט נישט קיין ניין מעהר פאר איהם,
און מעהר קיין פערבאט;
און ענדליך איז ער שוין קיין מענש,
ער איז שוין א גאט...

וווי איינזאם! א גאט אויף דער ערד...
די שטראף אזוי הארט!
ער בלייבט, וווי אין הימעל זיין פרייגד,
אין פאלאץ פארשפארט...

זעקס מיליאן מענשען.

זעקס מיליאנען מענשען
לעבען אין דער שטאָדט.
אויסגעצעהלט אויף ריכטיג —
די סטאַטיסטיק האָט.

און איין ציי׳ל פערנעהמט עם
אין דעם בלאָט, נישט מעהר :
איבערלעזען איז עם
איבעריגם ניט שוועך.

ס׳איז נאָר א סטאַטיסטיק
פון א טרוק׳נעם מאָן ;
אין די זעקס מיליאנען
בין איך אויך פאַראַן . . .

און דער ארמער הייסאָן
און דער רייכער שיף —
אלעס געהט אין חשבון,
אלעס — איין בעגריפף . . .

גענה איך אום שפּאַצירען
אין דער טיעפּער נאַכט :
„זעקס מיליאָנען מענשען" —
האָבען מיך פערטראַכט.

שטיל אין אַלע גאַסען,
אַלץ אין טיעפע רוה ;
(נאָר א ווייטער טראַמוויי
קלאַפּט נאָך ערגעץ וואו...)

זעקס מיליאָנען מענשען.
וועך זשע זיינען זיי. —
יעדער מיט זיין שמחה,
יעדער מיט זיין וועה ?

זעקס מיליאָנען לייַדען
האַלט די נאַכט אין שוים,
זעקס מיליאָנען ליעבעם —
ליעבעם שטאַרק און גרויס.

זעקס מיליאָנען מענשען
האָבען מיך ערוואַכט ;
כ'בענש זיי אין דער שטילקייט,
ווינש זיי : גוטע נאַכט ! . . .

שטיל און אומעדיג.

שטיל און אומעדיג און שפּעט . . .
האַרץ מיינס, וואָס האָסט זיך צוערעט . . .
אלע מענשען שלאָפען לאַנג —
וואָס־זשע וואכסטו, מיד און באנג ?

שא, דו האָסט זיך ווי דערפרעהט . . .
האָסט געמיינט אז יעמאנד געהט.
קיינער געהט ניט, נאריש האַרץ,
קוק אין פענסטער : שטיל און שוואַרץ !. . .

שטיל און אומעדיג און שפּעט . . .
האַרץ מיינס — וואָס האָסט זיך צוערעדט ?
וועמען וואַרסטו ? זאָג מיר, זאָג —
אויף דעם אָקומענדען טאָג ? . . .

ער וועט קומען, נו, איז וואָס ?
וועט ער בריינגען נאָך פערדראָס . . .
וואָס־זשע וואַרטסטו נאָר אומזיסט ? —
האַרץ מיינס, ווי פערנאַרט דו ביזט ! . . .

די רויז.

עם בויגט זיך א רויז אויפ'ן טישעל
פון קריגעלע וואסער ארויס ;
זי דופטעט, זי בליהט נאך, דאך פיהלט זי,
אז באלד אוז ס'וועט זיין מיט איהר אויס . . .

מען האט זי ניט לאנג אבגעריסען
פון גארטען, פון שוועסטערלאך פיעל :
זי האט זיך געשפיעלט דארט מיט שטראהלען,
אין אוועגד — מיטווינטעלאך קיהל !

א שמעטערלינג קומט איהר בעזוכען,
אין פארבען די שעהנסטע בעציערט ;
ער פלאטערט ארום און ער זוזשעט,
און ענדליך א שמועס פערפיהרט.

ער האט באלד געהאלזט זי, געצערטעלט,
און אט — און ער זויגט שוין איהר זאפט . . .
זי האט זיך געשעמט, דאך געשוויגען,
עם האט איהר פערגעניגען פערשאפט . . .

דערנאך איז דער שמעטערלינג ליענען
געבליבען, ווי שכור פאר גליק.
א צווייטער, נאך יונגער און שענער
קומט אן, און דאס זעלבע צוריק . . .

פערמענט האט זי ליעבע פאר אלע —
זיי זיינען געווען אזוי שיין . . .
איצט ווערט זי מיט וואסער געמינטערט,
דאך וועט זי אהן ליעבע פערגעהן . . .

זי אוּן דער טרוים

אַך, וואו איז זי, העניע, אַצינד —
דאָס ליעבע, דאָס גאָלדענע קינד ?
איך האָב זי געליעבט א וואַך צוויי,
דאָך בענק איך ער היום נאָך זיי . . .

נאָך זיי, נאָך די וואָכען די צוויי,
זיי טהוען מיר איצטער נאָך וועה . . .
איך היט זיי ווי א גאָלדענעם טרוים —
אוּן העניען — געדענק איך קוים־קוים.

אלע

אלע זיינען פרייגד מיט דיר
וועז דיין מזל שטראהלט,
אלע פרייגד פערלאָזען דיך,
וועז דיין שטערען פאלט.

בלייבסט אליין אין פינסטערניש —
אוז גאָר אונגעריכט
מערקסטו : אין דיין אייגען הארץ
געהט דיר אויף א ליכט :

מערקסטו ווי דאָס גליק קלאפט אָן
וועז דו ביזט אליין,
אוז ווי ס׳איז געווועזען דאז
יענער שטערען קליין.

אוז געפינען וועז דו וואָלסט
איהם צוריק דערנאָך,
וואָלסטו איהם ניט אויפהויבען —
דעז צו וואָס דעם יאָך?...

אויפֿן ים.

1.

ווי א בייזע צווייטע מאַמע
וואַרפט דער ים מיין שיף — די וויעג ;
וועלכע בייזע ליעדער זינגט ער,
ווי עס איבעלט — קוים איך ליעג !

ווי א בייזע צווייטע מאַמע
וואַרפט ער אום מיין וויעג און שעלט ;
דאָך ער וועט מיך ניט פערוויעגען,
כ' חלום פון א נייער וועלט !

כ' חלום וואכענד — רוהיג ליעג איך
אין מיין נייער וויעג און שטום,
עפּים ביינקט זיך, נאָר איך ווייס ניט —
פאר'ן ים א טרער — ווי דום !

2.

בייזע ליעדער זינגט דער ים מיר,
זיינע וועלען — ווי זיי זידען !
ווי ער וואלט גאר מיט מיין רייזע
ניט אין גאנצען זיין צופריעדען.

„וו'הין נעשלעפט זיך — נע־ונד'ניס ?
וועניג אין דער וועלט נעפאהרען ?
ניט געקענט א ווינקעל קריעגען
פאר אזוי פיעל לאנגע יאהרען ?

ניט געקענט א ווינקעל קריעגען.
ניט געקענט א הויז זיך בויען ? !
וועניג גליקען האט דיין היים נאה.
וועניג גיעבט דארט ליעבע פרויען ?

וואס־זשע טרייבט דיך, וואס־זשע יאגט דיך ?
אין דער וועלט אלץ וויט און וויטער ?
זוכסט אלץ נייע בריטע הימלען,
מיינסט אז דארטען איז עס הייטער ?"

און איך הער עס און איך שמייכעל,
האלט מיך איין קוים פון געלעכטער
און איך פייף א ליעדעל אונטער,
ווי א מופקר, ווי אן עכטער.

צום ים.

אָ, נעהם מיך אויף, דו ברודער — ים !
איך קום צו דיר צוריק !
די שוועסטער ערד איז זיכערער, —
דאָך האָט זי ניט קיין גלִיק.

אויך דו פערמעגסט עס ניט, דאָך שעהן
ביזט דו און שטאַרק און גרויס,
און וואָס דו טראכסט און פיהלִסט, ווי איך
אין שטורעם זאָגסט עס אויס.

צום דיכטער.

מעג דער וואלקען זיין ווי גרויס,
און דעם הימעל גאנץ פארדעקען,
איז דער רעגען ניט אין שטאנד
צו בעגיסען ווייטע שטרעקען.

גרויס די ערד און גרויס די צאהל
פון די געדטענער און בלומען;
איז דער רעגען דען אין שטאנד
צו זיי אלע צוצוקומען?

גליקליך לאכט דער הימעל אויך,
וועז בעגאסען האט דער רעגען
איין פערדארטע שטיקעל לאנד
און געבראכט דארטען גליק און זעגען.

דיכטער! וואלקענס דעקט דיין הארץ —
גיעס זיי אוים אין קוואלען ליעדער;
נאר ניט טראכט פון ערד און וועלט
מיט די אלע מענשען־ברידער.

מעג דיין וואלקען זיין ווי גרויס,
מעג דיין הארץ ווי שטארק דיר קלאפען,
קען דיין ליעד, דיין וואלקען־ליעד
אלע הערצער ניט פערכאפען.

מענשען־הערצער זיינען ווייט,
ווי די לעבעדיקע זאַכן פון אַנדערען:
גלויקליך זאַי ווען ד׳האַסט דערפרישט
ערגעץ איינעם אין זייַן וואַנדערען . . .

פון בענקענדען...

ס'ווערט מיין זעעלע טריעב און באנג
אין דעם טומעל, אין דעם גריל'ען ;
איך ווי'ל הערען קלעזמער שפיעל'ען,
איך ווי'ל הערען פיעדעל־קל'אנג.

ס'ציהען טעג זיך, ל'אנג און גרא'ה —
רינגל'ך פון דער קייט פון ל'עבען ;
איך ווי'ל זעהן, ווי א'רל'ער שוועבען
אין די וא'לקען וויים און בל'א'ה . . .

א, איך הא'ב שוין מעהר קיין קראפט
אין דעם גראהען ל'אנד צו פיהרען ;
איך ווי'ל בל'ומען־דופטען שפירען —
בל'ומען־דופט און בוימער־זאפט !

איך ווי'ל שטייגען אויף דעם בארג !
איינגעשפארט ווי א פערבערעכער ;
איך ווי'ל בריטער איך ווי'ל העכער,
א, דער וועג, ווי קורץ און קארג ! —

כל זמן.

כל זמן ביזטו נאָך נישט פערפאָהרען
אין די ווייטע נרויע יאָהרען, —
זאָלסטו וואנדערען און פאָהרען
אין דער בריטער וועלט.

ס'איז פאר דיר נענוג נאָך באָהנען,
וואָס זיי פיהרען דיך פון דאנען,
נאָר נישט פרענ: וואוהין ? ביז וואנען ? —
זוך נישט קיין נעצעלט !

ס'איז נענוג פאר דיר נאָך שיפען,
וואָס זיי לויפען פריי און שטיפען
אויף דעם בריטען ים און טיעפען —
זיץ ניט אויף קיין אָרט !

ס'וועט די נוטע שיף דיך טראָנען
און די כוואליעם וועלען יאָנען,
יאָנען, טראָנען און פערטראָנען
דיינע זאָרנען פאָרט !

ניט אלץ.

ניט אלץ האָט דער מענש נאָך ביי גאָט אבגענומען,
ער איז נאָך א'ן עושר, ער האָט נאָך פערמעגען:
עס ציהען זיך פעלדער און וועלדער געדיכטע
דורך ווייטע און ליכטיגע, אָפענע וועגען . . .

מיין חבר, מייז ארמער! א זאָק אויף די פלייצעס,
אין האַנד צו א שטעקען און לאָמיר זיך לאָזען
אין פעלדער אין בריייטע, אין וועלדער געדיכטע,
אוּן הייזער און נאסען און מענשען פערלאָזען!

און לאָמיר נאָך נעהמען א חבר'טע מיט זיך,
און בריט זאָל איהר הארץ זיין, ז'זאָל ליעבען אונז ביידען:
און לאָמיר אין דרייען אין וועגען זיך לאָזען
און ס'לעבען וועט זיין, ווי א טרוים אין גן־עדן . . .

אין א שניי-נאכט.

אין אזא נאכט פערבענקסטו זיך זיס — — —
ווייך איז דער שניי און ער גלאנצט ;
ס'הויבען מיט לוסט זיך שנעלער די פיס
און דיין נשמה — זי טאנצט . . .

אין אזא נאכט פון פרישקויט און קעלט
וואלעמט דיין הארץ זיך ערשט אן . . .
וויים ווערט די וועלט, יונג ווערט די וועלט,
דו אויך — הויבסט לעבען ערשט אן . . .

אין אזא נאכט שווימט דיר ארוים
דאס, וואס עס לעבט שוין ניט מעהר :
ס'ארימע הויז, דיין עלטערענס הויז —
ס'פינקעלט אין אויג דיר א טרער . . .

אין אזא נאכט פערגעסטו די צאהל
ווי פיעל דו האסט שוין געלעבט . . .
מייסט ביזט א קינד, מיינסט ס'איז אמאל,
וואלסטו זיך געהויבען, געשוועבט !

אין אזא נאכט דערמאנסטו דאס לאנד —
שליטעלעך, גלעקעלעך און שניי...
און די געליעבטע רעכטס ביי דיין האנד — — — —
אין אזא נאכט טהוט עס וועה ! . . .

די שבועה.

איך האָב מיר א שבועה געגעבען
ניט וועלען קיין גליק און קיין פרייד,
נאָר שענקען און ווידמען מיין לעבען
דעם מענשליכען עלענד און לייד.

כ'בין שפּעטער אויך שמחות געגאַנגען,
מיט פרעהליכע לייט זיך געמישט
געזונגען מיט זיי גלייך געזאַנגען —
די שבועה געבראָכען דאָך נישט.

אומעטיג.

אומעטיג, מיידעלֿ, צו לעבען אליין, —
קענסט אפשר קומען צו מיר;
מיין צימער איז אָרים, מיין צימער איז קליין,
האָט אַ בעזונדערע טיר.
האָט אַ בעזונדערע טיר,
נאָר קיינער, אוי, קלאפט נישט אין איהר.

אומעטיג, מיידעלֿ, אהֿ, אומעטיג, שווער,
און ווי נאָר דער אָווענט ער קומט,
זיץ איהֿ די אויגען צום טיר און איהֿ הער —
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט.
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט
און ס'דאכט מיר, אז אימיצער קומט...

און וואו דו קומסט...

און וואו דו קומסט — דאָרט איז גאָט'ס וועלט,
געהערט ניט צו קיין אַנדערע.
דאריבער, רוהיג, מוטהיג, פרייגד!
א שטעקען נעהם און וואַנדרע.

דערזעהסט א פעלד, דערזעהסט א וואלד,
רוה אויס אין זון, אין שאָטען,
דערזעהסט א שטאָרט, ווייך אויס, ווייך אויס.
אך, זי געהערט דעם שטן.

דו פערגעסט מיך ליעבסטע.

דו פרעגסט מיך ליעבסטע מיינע:
וועז זעה'ן מיר וויעדער זיך ?
איך קען די פראגע דיינע
ניט ענטפערען אזוי גיך.

עס איז די צייט מיר טייער,
איך בין צופיעל פערנומען;
נאר וועז דו זאלסט נישט קומען
פלאמט אויף מיין ליעבעס־פייער.

אוז אלע ארבייט וואלט איך
אוז וויל פוז נאכנישט וויסען,
נאר דיך, נאר דיינע קוסען,
דעז אויסער דיך, וואס דארף איך ?

די אלטע קשיא.

פרעגט די וועלט אן אלטע קשיא :
וואס איז פאַרט דער זין פון לעבען ?
קומט אין יעדען דור א חכם
אונז א קלוגען תירוץ געבען.

הערט מען אוים דעם קלוגען תירוץ
און מען זינגט דעם חכם ליעדער :
שטאַרבט דער חכם נאָר אין גיכען,
בלייבט די אלטע קשיא וויעדער.

אזוי דרעהט זיך עס און דרעהט זיך,
ביז די קשיא ווערט פערגעסען
און דער עולם לעבט און פרעהט זיך,
האָט גרויס אפעטיט צום עסען.

הויבען אן די ביינער וועה טהאָן
און אין קאָפּ הויבט אן זיך וועבען,
פרעגט די וועלט צוריק די קשיא :
וואס זשע איז דער זין פון לעבען ? . . .

דער הערבסט.
(פון רוסישען)

אומעטיגע בילדער !
וואלקענס אהן א שיער :
נאכאנאנד דער רעגען —
טייבעלעך ביי'ן טיר.

א פערדארטע בוימעל
שאקעלט זיך אין שרעק,
ס'קוקט דאס גאנצע שטעדטעל,
ווי א גראהער פלעק . . . .

וואס ביזטו געקומען,
הערבסט, גאר אנגעריבט ?
ס'וויל דאס הארץ נאך האבען
וואריימקייט און ליבט.

קיינער ניט צופריעדען
איז מיט דיין בעזוך ;
פאר'ן אר'מען מענשען
ביזטו גאר א פלוך.

שוין בעציטענס פיהלט ער
גאר דיין בייזע מאכט,
ווי פאר קעלט די קינדער
ציטערען ביי נאכט.

נישט קיין האָלץ אין אויוועז,
אָהן א קלייד דער גוף —
וואָס האָסטו געאויפט זיך,
הערבסט, אויף וועמענס רוף ?

זעהסטו דעם בלייכען, קראנקען
איינגעהאָרבעט שטעהט,
ווי האָט איהם דער זומער
פריש געמאכט, געפרעהט.

און אצינד דאָס רוישען
פון די בלעטער־גע׳
טרייבען אָן א אומעט
אויף זיין קראנקער זעע׳....

פריה געקומען ביזטו
הערבסט צו גאסט אהער,
פיע׳ע וועלען זומער
ניט דערווארטען מעהר . . .

זומער-טעג.

אַך שעהנע זומער־טעג, בעקאנטע,
געקומען זייט איהר וויעדער ;
איהר גריעסט מיך פרייִנדליך, ווי פערוואנדטע,
ווי אַלטע גוטע בריידער.

איהר האָט געבראכט די זעלבע שטראַהלען
דעם זעלבען גלאנץ און שימעל
אויף מיר דאָך ווילען זיי ניט פאַלען,
אין איינזאם טריעבען צימער.

איהר פּאקט זיך אוים פון וועג פון ווייטען,
און האָט געבראכט געשאנקען ;
איהר טיילט זיי אוים פאר פרעמדע לייטען,
וואָס וועלען אייך ניט דאנקען...

אויפֿן באנקעט.

(נאָכאָהמונג)

מען האָט צום באנקעט מיך געלאדען
איך וויים נישט אליין גאָר צו וואָס ?
דאָך לאָזען אליין קאָמעראדען,
זיי וואָלטען געהאָט א פערדרעס !

דער עולם איז שטאָלץ אָנגעקומען
און יעדער — א גאוני'שער מאן !
וועט ס'האָט זיך מיט דראמע פערנומען
און וועט מיט א לאָנגען ראָמאן.

זיי האָבען אין זאָל זיך געטראָגען
און האָבען גערעדט אזוי הויך :
נו, האָב איך געשעמט מיך צו זאָגען
אז איך אליין שרייב עפּעס אויך . . .

ווי א בלום.

(פאַלקס מאַטיוו).

ווי א בלום אַהן טהוי פערדאר איך
אַהן א קוש און אַהן א גלעט ;
שטענדיג וואַרט איך, שטענדיג האר איך
און עס וועט שוין זיין באַלד שפעט.

וואו־זשע ער, מיין בעשערטער?
קום שוין גיכער, קום שוין, קום!
נאָר איין קוש, צוויי ליעבע ווערטער
און עס בליהט צוריק די בלום . . .

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט.

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט . . .
דאָרט זיינען מיר אין גאַלדענעם בוך פערשריבען . . .
דאָרט ווערען מיר רעגיערט פון א געהיימען מלך,
וואָס האלט אויף אונז אן אויג און היט אונז . . .

אהער אויף דער וועלט קומען מיר צו געהן
צו זהען א פאַרשטעלונג, וואָס ווערט געגעבען
פון שוישפיעלער, א חברה קאַמעדיאַנטען,
צו זהען א פאַרשטעלונג וואָס רופט זיך : „לעבען".

מיר קוקען מיט פערכאַפטען אטעם און ס'גלפעלט
די שפיעל אוף שפיעלער אוף מיר הויבען אָן
אליין אויף שפיעלען, ווערען קאַמעדיאַנטען
אוף יערער וויל דער גרעסטער „שפיעלער" ווערען.

אוף דאָס איז שלעכט ! ווייל אלע ווילען שפיעלען
הויבט אָן דאָס שטיק דעם ריטם צו פערליערען,
עס הערען זיך פיעל קולות און געשרייען
אוף ענדליך ווערט דאָס שטיק גאָר אונאינטערעסאַנט !

דער בעסערער, וואָס איז אהער געקומען
צו זהען וואָס שענס, הויבט אָן זיך צו לאַנגווייליען,
ער גענידט אוף ער שפייט אוף לאַזט די שפיעל אין מיטען,
אוף הויבט זיך גרייטען אָן צו גהן צוריק !

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט,
דאָ זענען מיר בלויז פרעמדע, אהן פערוואנדטע,
און וואוי איז דעם וואָס ווייס דאָס אלעס און פארשטעהט עס
און שמייכעלט ליעב אויף אלץ, וואָס קומט דאָ פאָר . . .

פון חדר.

עס איז מיין הארץ דערשראָקען
אזוי ווי ביי אַן אינגעלע, ווען געהט
פון חדר אין א ווינטער־נאכט און האָט
זיך אַבגעשיידט פון אלע זינגענדע חברים.
און איז אין מיטען מארק אליין געבליבען.
א ווינטער־נאכט, און פינסטער קאלט.
אָט הערט ער נאָך דעם קלאנג פון זייער ליעדעל,
אָט כאָפט נאָך אויף זיין אויג דעם לעצטען שימער
פון ליכט פון די פאפיערענע לאמטערנעם,
נאָר באלד איז אלעס אוים, קיין שטראהל, קיין קלאנג!
אליין, אליין ער נעהט אהיים. די היים איז ווייט!
און די לאמטערנעלע האָט איהם זיין חבר אַבגענומען...
ער נעהט און לויפט . . . דער ווינד יאָגט צו
און ס'וואקלען זיך די קליינע מיערע פים
און ס'שרעקט און ס'קלאפט דאָם קליינע קינדיש־האַרץ . . .

מיר בענקען.

מיר בענקען אלע צוריק, צוריק
און מיינען, דארטען איז דאָס גליק
אהין, אהין אין יענער זייט —
דאָס גליק איז שטענדיג פעוואָרפען ווייט.

און קומען מיר נאָך יאָהרען לאנג
אהין, ווי ווערט עס אונז באלד באנג !
און קלאָגען שטיל ; צוריק, צוריק !
אך דאָרט איז נאָר געווען דאָס גליק.

אזוי נאָר בלאָזשען מיר ארום,
לאנד אויז, לאנד אוים און אומעטום ;
ביז וואן מיר ווערען קלוג און גראָה
און שמייכלען : ס'איז קיין גליק ניטא !

וועלט און מענש.

וואָס געהט מיך וועלט און מענשען אָן?
איך בין אליין א וועלט.
וואָס ארט מיך וואָס איהר לאכט מיך אוים —
איך טהו וואָס מיר געפעלט.

מיין וועג איז קרום, דאָך פיהרט ער גלייך
צום וואלד, צום פעלד, צום בארג,
און אייערער — ער פיהרט אייך בלויז
צום רוישענדיגען מארק.

אויפ'ן גרינעם גראז.

אויפ'ן גרינעם גראז
וואלט איך וועלען פאלען ;
אונטען — סאמעט ווייך,
אויבען — גאלדענע שטראהלען !

אונטען בעט א ביהן
און א פויגעל — אויבען ;
אוי, ווי וואלט איך, גאט,
ריהמען דיך און לויבען.

אבער אין דער שטאדט,
וואו די רויבער זיצען,
קען איך פלוכען נאר
און די צייהנער קריצען.

אבער אין דער שטאדט,
אין דער רויבער קהלה,
האב איך, גאט פאר דיר
לאג שוין ניט קיין תפלה . . .

דוד צו אבישג השונמית.
(פון ביבעל.)

ליעג, מיין קינד, ליעג,
ליעג אין מיין בעט,
האלז מיך אזן גלעט,
וויעג מיך אזן וויעג.

וואס קען מען טהאן ?
אלט בין איך, אלט,
קאלט איז מיר, קאלט —
וואַרעם מיך אַז.

ס'ענדיגט מיין וועלט, —
נאכט־שאטענס שוואַרץ
דעקען מיין הארץ
וועהען מיט קעלט !

וואַרים־זשע, גלעט
ארימעם קינד,
וואַרים, געשווינד —
באלד איז שוין שפעט !

א וואָרט.

א וואָרט רוהט מיר אין האַרצען —
ס'איז ניי און פריי און פרום ;
איך קען איהם ניט אויסרייַדען —
איך בין פאר איהם נאָך שטום.

א צווייטער וועט איהם זאָגען
אין יאָהרען לאנג ארום — —
דאָס וואָרט איז אָבער מיינער
געווען בין איך נאָר שטום . . .

ווי לאַנגווייליג...

ווי לאַנגווייליג, ווי שלעפעריג !
אַן אומעט אופ'ן הארצען פאַלט ;
עס האַפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט —
ארום איז אזוי פראַסטיג־קאַלט.

די שויבען — דורך פערנעבעלטע,
דו קוקסט און זעהסט קיין זאַך . . .
דיין אויער הערט בלויז ווי דער ווינט —
ער טרויערט אויפ'ן דאַך.

עס האַפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט
זאַל ליכטיג ווען נאַך זיין ;
אין טעג אזעלכע פינסטערע
ווער גלויבט אין זונען־שיין ! . . .

די פּאָר.

אויף א שטענגל — וויסט אוֹן גרוי, —
שלעפּט זיך אום א מאן אוֹן פרוי :
די פרוי איז די נויט,
דער מאן איז דער טויט.

געהן — געהען זיי געארעמט,
ווי זיי וואלטען זיך געווארעמט :
זיי זיינען אלט —
עס איז זיי קאלט.

רופט זיך אָב דער טויט צום ווייבעל :
קום, מיין ליעבע, זיסע טייבעל,
א נחת־מיין,
אין שטאָדט אריין !

ס'האָט נאָר אָנגעהויבען טאָגען,
מענשען לויפען, אויטען, יאָגען . . .
צום מאן זאָגט זי :
„עס איז ניט פריה !"

ווירקליך — זאָגט דער טויט — קום גיכער,
ארבייטֶ ווערט א סך זיין, זיכער !
איך הער אין לופט :
מען רופט ! מען רופט !

און דורך גענלעך ענגע, קרומע,
לאזען זיי זיך געהן נאר שטומע.
מיט לייכטע שריט,
ס'הערט קיינער ניט ! . . .

האָפענונגען.

א, האָפענונגען מיינע — בליהט!...
אַך, בליהט נאָך וויערער, וויערשר;
דער שניי איז קאלט און פאלט און שיט,
דאָך זינגט דער פרייער פויגעל ליערער;
ער ווייס פון קעלט און ווינטער ניט — — —
א, האָפענונגען מיינע — בליהט!...

צו א שנעעלע.

און אויב דו ביזט א שנעעלע,
דאן זאלסטו פאלען
אויפ'ן קארק
פון א בארג
און אייביג דארטען שטראלען.
נאר וועה וועט דאן דיר זיין
וועז דו פאלסט אריין,
דו קלאערער שניי,
אין שטאדט, צו זיי . . .
דאן ווערט פון דיר באלד קויט
און נאכדעם ביזטו — טויט !

* *
*

נאך א מאנטאג, נאך א דיענסטאג —
טעג זיי פליהען . . .
פון איין וואוינונג אין דער צווייטער
איבערציהען.

ביבער טוישען . . . טוישען קלייד‌ער
און אידעען
און די ליעבע און די וויבער —
וואס קען פרעהען ?

און אין אלעם איז קיין זין דא
אויף א האר נישט
און עס טרינקט זיך די נשמה
אין דעם גארנישט . . .

טראמפייטען שאלען.

מלחמה-מאטיוון.

טראמפייטען שאלען.

העי, איך הער טראמפייטען שאלען
פון דער ווייט ;
און פון טויערען דאס פאלען —
וואס בעדייט ?
ווערט וואר־ווייט א פאלק געבאָרען,
געהט וואר־ווייט א פאלק פערלאָרען ? — —
העי, ווער רייט ?

קומט אן אנזאגער פון לעבען
און בעפרייט פון נויט ?
וואס־זשע שרעקען זיינע אויגען
און זיין מאנטעל־רויט !
ווי עס ברומט ! —
העי, ווער קומט ?

געהט וואס ווערען אדער ענדען,
קומט ער בויען צי פערלענדען ?
קומט ער טרייסטען, אדער שטראפען,
קומט ער וועקען, די וואס שלאפען
שוין א צייט ?

ווי עס ברומט !
העי, ווער קומט
פון דער ווייט ? . . .

מוטער.

„א, מאמע, כ'וויל א ביסעל מילך,
ס'איז טרוקענ מיר מיין גומען . . ."
— מיין קינד — א בייזער פאסטוך האָט
די אלע קיה פערנומען.

טאָ גיב מיר, מאמע, ברויט א בים
דעם הונגער מיר צו שטילען! —
— ניטאָ, מיין קינד. א וואסער האָט
פערטרונקען אלע מיהלען.

א וואסער וויל, א וואסער־רויט
האָט זיי אראָבגעטראָגען,
און אלע מילנער זיינען איצט
אוועק אין פעלד זיך שלאָגען.

„טאָ, וואו־זשע איז דער טאטע איצט,
ער זאָל אונז עסען קריגען?"
— דער טאטע איז אוועק מיט זיי
א שונא צו בעזיעגען.

דער טאטע איז אויך איצט אין פעלד —
דו הערסט מיין קינד א ברומען?
ער איז אוועק, ער איז ניטאָ,
ער וועט שוין קיינמאָל קומען

„טאַ וואָס־זשע שווייגט דער פּעטער דאָרט,
אין לאַנד פון גאָלד דעם ווייטען ?
דו פלעגסט דערצעהלען, מאַמע, אָפט :
ער האָט דאָרט גוטע צייטען".

— דיין פּעטער, קינד, ניט פּרעג, ניט פּרעג —
אַן אומגליק האָט געטראָפען :
ער האָט א זאַטער זיך געלעגט
און איז פּעסט איינגעשלאָפען.

און אויפגעשטאַנען אין דער פּריה —
אַ, וועה צו מיינע יאָהרען ! —
פון גוטען פּעטער מיט זיין גאָלד
איז גלייך א שטיין געוואָרען".

דאָס קינד שטעלט אויס די אויגעלעך
פול שרעק און פול סכנות,
און ענדליך ווייניסט עס : מאַמעשע,
דעם פּעטער — א רחמנות ! . . .

איך בין זיי מקנא.

איך בין זיי מקנא די ברידער
און שוועסטער אויף יענער זייט ים;
איך בין, ווי א בלעטל, וואס האט איהם
דער ווינד אבגעריסען פון שטאם.

ווי וואלט איך מיט זיי איצט געוואנדערט
אין עלענד, אין שרעק און אין נויט;
און טיילען אינאיינעם די טרערען,
און טיילען די שרעקען פון טויט.

איך בין זיי מקנא דאס אונגליק!
ווי וואלט איך מיך גליקליך געשעצט
צו ווערען מיט זיי גלייך געטריעבען,
פון שונא געיאגט און געהעצט!

ווי וואלט איך אין וואנדערער־ערה,
זיך גערן מיט זיי אויסגעמישט,
אין איינעם צום הימעל זיך ווענדען
אין איינעם די טרערען געווישט.

ווי וואלט איך געארעמט די קינדער,
וואס לויפען די עלטערען נאך
מיט אויגען פערגליווערט פון פחד
און פיהלען, ווי גרויסע דעם בראך:

ווי וואלט איך דורך פעלד זיי געטראגען
דורך זומפיגע וועגען און לייס
און גלעטען די בעקעלעך בלייכע
און טרייסטען : באלד, באלד איז די היים . . .

און פאלט צו דער אבענד אין מורא
און וואנדערען וויטער איז שפעט,
דאן וואלט איך מיין ראק אויסגעצויגען,
די קינדער איהם אונטערגעבעט.

און וואלט זיי מיט קושען דערוואריימט,
און וואלט זיי מיט טרערען פערוויעגט,
ביז וואגען א גילדערנער חלום
וואלט ענדליך די קינדער בעגליקט . . .

ווי וואלט איך דערנאכדעם זיך לאזען
דורך ווינד און דורך שרעק און דורך נאכט,
צו זוכען א ברונעם, דערקוויקען
די מיערע וואס ליגען פערשמאכט.

ווי וואלט איך מיט גרייז־גראהע זקנים
וואס זיצען אין קופקעלעך שטום.
צערעדט זיך פון צייטען פון אלטע
און גלויביג געוואלטען און פרום.

איך וואלט זיי דעם זוהר דערמאנען
און הייליגע ספרים נאך פיעל,
און וואלטען אינאיינעם בעשפראכען,
אז אלץ וואס קומט פאר האט א ציעל. . .

די זקנים, די מידע, ערוואכען,
די אויגען זיך עפענען ברייט
און שמייכלען, ווי יונגע, בעגייסטערט :
משיח, משיח — ער גייט !...

מוטער און קינד.
(וויעג־ליעד)

שטיל מיין קינד, פערבאַרג ס'געזויכט !
פינסטער איז אין שטוב און קאלט —
אויסגעהאקט איז יעדער וואלד,
אויסגעלאַשען יעדעס ליכט !

שטילער קינד מיינס ! איבער'ן הויז
שוויימט אן אדלער גרויס און לאַנג,
ווי א שטאַל־געדרעהטער שלאַנג —
קריך פון וויגעל ניט ארויס ! . . .

שטילער קינד מיינס ! הינטער'ן פעלד
געהען צוויי קיסרים אום
און פערוויסטען אומערום,
און פערטיליגען די וועלט !

שטילער קינד מיינס, קיין נעשריי !
די קיסרים קומען אַז
אין די קרוינען אַנגעטאַן —
נוג ומגוג רופט מען זיי !

וויין נישט קינד ! עס קומען באלד
דיינע ברידער, העלדען צוועלף,
אויסגעלייזטע פון די וועלף,
פון א שווארצען צויבער־וואלד . . .

העלדען צוועלף פון אייז געוויקס,
אלע הויכע, שטארק און שלאנק,
און די הערצער ריין און בלאנק —
אהן א שוועכט און אהן א ביקס . . .

דיינע ברידער — שטארקע לייט :
כאפען וועלען זיי די צוויי,
גוג ומגוג — בינדען זיי
און פערשפארען ערגעץ ווייט. . .

און די קרוינען פון די צוויי
אויסטהון וועט מען, שענקען דיר,
און אין הויף, ביי'ן שוועל און טיר
וועסטו שפיעלען זיך מיט זיי . . .

נייע איכה׳ם.

נייע „איכה׳ם" קלינגען
אין דער גאנצער וועלט,
אין די שטעדט די רייכסטע
ברויט א שטיקעל פעהלט.

אלע ליעדער שווייגען,
פיעדעל, פלייט און הארף ;
שטומע מענשען וואנדלען,
מיט א וועהטאג שארף.

שמאכטענד פאלען קינדער,
צו דער מוטערם שוים,
און פאר קינדער׳ם אויגען,
געהען מוטערם אויס . . .

שרעקען אין די גאסען
טהיר און טויער צו . . .
אויף די שעהנסטע פלעצער,
שוועבט פון טויט די רוה . . .

ירמיהו׳ם גיסט האט
ווידער אויפגעלעבט
און זיין אלטע „איכה"
איבער לענדער שוועבט . . .

דער פּוילישער טאָג.

אין אלע פערציטישע קאָסטיומען
וואָס האָבען מיך די היים דערמאָנט,
האָב איך זיי דאָ געזעהן אין פּאַרליך,
כ׳האָב זיי דערקאָנט און ניט דערקאָנט.

זיי האָבען בעטענד אָנגעקוקט מיך
און מיט א פּושקע צוגעקלאפּט,
איך האָב דערמאָהנט און וואָס בעגריפען
און האָב צום טאָש זיך דאָך געכאפּט. . . .

איך האָב אין פּושקע אריינגעוואָרפען
ווי פּיעל איך בין געווען אין שטאנד,
און האָב דערפיהלט דעם גרויסען חורבן
פון אונז, פון זיי אין ביידענס לאנד . . .

איך האָב פערגעסען אלע לעהרען,
וואָט מ׳האָט געפּלאָצט אין זיי, אין מיר :
איך האָב געזעהן בלויז חורבות־הייזלעך
און אָרמע פּויערטעס ביין טיר.

און קליינע קינדער אויף די שויסען
ביי בריסט אָהן מינדסטען טראָפען מילך
און אלטע פּויערים פערשמאכטע
און פון דער גסיסה לעצטען הילך :

און פעלדער לאנג שוין ניט געשניטען
און בוימער לאנג שוין אויסגעהאקט,
און קברים אויף די ביידע זייטען,
פון אלטען, ווייטען וויסטען טראקט . . .

א וועלט-חלום.

אה, דאס וואס קומט פאר איז א חלום, מיין פריינד,
א גרויזאמער חלום, א שווערער ;
ס'איז נאכט אויף דער וועלט און אונז חלום'ען פיינד —
זיי קומען אלץ מעהרער און מעהרער . . .

זיי קומען פון לענדער פון פינסטערע, אז,
און ברומען און רוישען און שאלען :
זיי טשעפען זיך איינס אן די אנדערע אן
און וועלען פערבלוטיגט און פאלען . . .

און ס'עפענט די ערד אויף איהר פינסטערען מויל
און שלינגט זיי איין גיך, ווי א חיה . . .
און ס'קומען אן אנדערע בייזע מיט גרויל —
און ס'קומען אלץ מחנות אן נייע.

און וועלען אלץ ווילדער און ס'וואקסט זייער וואוט
און ס'קלינגט, ווי פון אבגרונד, א לאכען . . .
און וויעדער פערשליענגט זיי די ערד מיט'ן בלוט — —
אי, שרעקליך ! . . . דו קענסט ניט ערוואכען ! . . .

אַ בריעף צו דער ליעבסטער.

מיין ליעבסטע, דעם בריעף וואָס איך שיק דיר,
ער וועט צו דיר איצטער ניט קומען:
עס זיינען די באהנען און שיפען
מיט שווערע קאַנאַנען פערנומען.

דאָס וואָרט מיינס האָט איצטער קיין פּלאַץ ניט,
דאָס וואָרט פון געפיהלען און ליעבע;
מיין ליעבעסטע! דעם בריעף וואָס איך שיק דיר
קען טרעפען איהם אונגליק און סיבה.

עס קען א האַרמאַט איהם בעגעגענען
און ווערען גלייך וועט ער צושאַסען;
און ס'וועלען די ווערטער די שעהנסטע
מיט מענשליכע בלוט זיין פערגאָסען..

די וואָרימע ווערטער פון ליעבע,
מיט בלוט קענען ווערען פערטרונקען;
און ווערען אין ים אין דעם טיפען
אויף אייביג, אויף אייביג פאַרזונקען...

און אפשר וועט גאָר א גראנאט איהם
מיט העלישען פייער אָנצינדען,
און ס'וועלען די ווערטער פוז ליעבע
אין רויך און אין פלאַמען פערשווינדען!...

לשנה טובה.

לשנה טובה אייך, ברידער, אין שלאכט,
אין פינסטערער נאכט ! . . .
וועט איהר עס דערהערען ? —
פערטויבט וועט עס וועלען
דורך פויקען, סיגנאלען,
דורך טראמפעלען פון פערד,
דורך ווילדען גשרעה,
דורך קרעכצען און וועה,
וואס שנייידט דורך די ערד
פון די וואס זיי פאלען . . .

לשנה טובה !
איך רוף שטארק און הויך — — —
מיין רוף קומט צוריק
אין פולווער און רויך . . .

* * *

לשנה טובה דעם איד דעם סאלדאט,
וואס שטעהט אין די רייהען
פון פרעמדע ארמעען,
און פעלדער ווילד־פרעמדע
פון זיין בלוט וועלען זאט . . .
און אויב ס׳האט פאר קיינעם
קיין ציעל ניט דער קריעג,
איז דאפעלטער צוועקלאז
פאר איהם יעדער זיעג . . .

* * *

לשנה טובה, דיר, אַרימער ברודער !
העב הויך אויף דיין זעבעל
און ציעל אן א זייט !
דו זאלסט ניט אין רויכיגען נעבעל,
אין ראש און גערודער,
אין פינסטערער צייט,
ניט טרעפען, ניט טויטען
דיין אייגענעם ברודער . . . .

* * *

לשנה טובה אייך אלע אין שלאכט !
איהר מיעדע און מאטע
און זעלטען ווען זאטע,
און זעלטש בערוהטע ביי נאכט.
אייך יונגענקע בלומען
מיט טרוקענע גומען,
מיט ליפען פערברענטע און פערשמאכט...
א, איהר, וואס אין קורצען דרימעל
אונטער אפענעם הימעל
איהר האלט די געליעבטע אין שוים . . .

איהר ווילט זי אומארמען,
נור פלוצלונג א ליארמען,
מען וועקט, און דער חלום איז אוים . . .

* * *

לשנה טובה אייך,
איהר, וואָס איהר יאָגט
דורך בערג און דורך טאָלען,
און זאמריגע וועגען ;
און הינטער אייך געהט,
דאכט זיך, עמיץ און קלאָגט,
און פאַרענט אייך געהען אנטקעגען
די אויגען פון אייערע געליעבטע
פערווייניגטע, בעטריעבטע,
און בעטען און פרעגען :
אָ, טייערע ! זאָגט אונז
צו וואָס און וואוהין ? . . .

. . . . . .

לשנה טובה . . .
עס מישט זיך דער זין . . .

די געפאנגענע טויב.

פון א לאנד א קאלטען,
וואו די שדים שאלטען —
א געוויין פערשפרייט זיך
אימיצער פערגעהט זיך.

ס׳ קלאגט די טויב די ווייסע,
די שוין לאנג געגארטע,
דאַרטען א פערשפארטע —
(ווי אין בוך א מעשה !)

אן א שטיין געבונדען
דאַרט פון א ניט־גוטען —
איהרע אויגען בלוטען,
איהר פליגעל — וואונדען.

הערט איהר ניט דאָס ברומען
פון א טויב געפאנגען ?
האָט איהר איהרע קלאנגען
ציטריג ניט פערנומען ?

ווי די שופרות בלאָזען
פול מיט שרעק און בענגען !
וועך פאַרט וועט זיך לאָזען
גלייך די טויב אונז ברענגען ?

ווי די ראַבען שרייען
רויבערישׁ און בלוטיג:
קיינער איז ניט מוטיג
געהן די טויב בעפרייען!...

נייע צייט רעכענונג.

מ'האָט אַבגעצאָלט צוואַנציג יאָהר הונדערט,
לויט ס'צאָלען די קריסטען אַצינד,
אַ הערט איהר אין לופטען די קרעכצען
אַ, הערט איהר ווי ס'יאָמערט דער ווינד !

אַ, זעהט איהר דעם פּעך שוואַרצען רייטער,
דעם טויט, ווי ער יאָגט זיך אין טאָל . . . —
אַ, טויזענד נייגהונדערט און ווייטער,
לויט נייער, לויט קריסטליכער צאָל !...

די צאָהל איז איצט בטול געוואָרען,
די וועלט איז צוריק וויסטעניי . . .
נו, מוזען מיר צאָהלען די יאָהרען
איצט אַנהויבען גאָר אויף דאָס נייי...

דאָס קינפטיגע יאָהר קומט משיח —
זיין האַרץ איז אַ קלאָרס און אַ ריינס —
אוז נייי וועט דאָן וועלען דער לוח :
דאָס יאָהר וועט זיך צאָהלען פון איינס . . .

ביים בארג סיני.

(ביים בארג סיני קומט פאָר
פּירטזוליכע קעמפּפּע).
פון די מלחמה ניי יעס.

ס'קראכט דער שטורעם ווילד און ווילדער :
גאנצע וואלקענס רויך אין זייל'ען ;
פלאָמען־פייער און געפילדער
ציהען, ציהען זיך פּאר מיל'ען ;
און דער ליארעם און דאָס ברומען ! —
מחנות לויפען, מחנות קומען —
מחנות הויבען זיך און פאלען,
שופרות רוישען, שופרות שאלען :
און דער ווירוואר און די מורא ! —
ווער בעקומט א נייע תורה?
און דער אלטער בארג, דער ריזן,
ער בעגרייפט ניט וואָס דאָס איז.

דער בארג סיני בליקט פערוואונדערט :
וואָס געשיעהט עס דאָ אצינדערט ?
ווי ער ציטערט, ווי איהם שרעקט ! —
ווער האָט איהם פון שלאָף געוועקט ? !
אויב א תורה גיט מען וויעדער, —
וואָס־זשע שלאָגען זיך ברידער ?
און וואו איז ער גאָט אין הימל?

קומט ניט שטילען דעם געטימעל?
ווייל פון טראָן אראָב ניט שטייגען
מיט איין וואָרט זיינם מאכען שווייגען.
און אויך משה וואו איז איצט? — —
שא — עס דונערט און עס בליצט!

און א בת קול הילכט אראָב
פון דעם הימעל ענטפערט אָב:

סיני, סיני! אוים דיין שלום:
וואָס דו זעהסט דאָ איז קיין חלום
אלץ געשיעהט עס אויפ'ן יאָהר
ווי צוריק — דריי טויזענד יאָהר!
דאָך קיין תורה, קיינע לעהרען!
ניין, זיי קומען אלץ צושטערען!
האָבען דאָרטען שוין פערלעגדעט
אלע תורות און געשענדעט!
אויסגעראָטען שטעדט און לענדער
און צוריסען אלע בענדער.

איז געווען זיי אלץ נאָך קארג —
האָבען זיי דערגרייכט דעם בארג,
וואו גאָט'ס רייד האָט העל געפלאָסען
און מיט בלוט איהם רויט פערגאָסען
און דער שונא וועט באלד ברומען:
„דעם בארג סיני איינגענומען!
היי, איהר פעלקער שלאָגט און רויבט —
איצטער איז שוין אלץ ערלויבט! . . .“

דער באל נאכ׳ן זיג.

(צוקונפט פאנטאזיע).

די האנדלונג קומט פאר
אין בלוטיגען יאהר.
אין וואסער׳ן לאנד —
דערווייל אונבעקאנט.

א גרויסער זאל
געגרייט צום באל,
לכבוד די זיגער,
די טאפפערע קריגער,
וואס האבען ביז איצט
בעשירעמט, בעשיצט
מיט מוטיגער האנד
פון שונא דאס לאנד.

דער קריעג איז צו ענד !
דער פיינד איז פערלענדט.
פערטריבען איהם־העט !
פערווייסט זיינע שטעדט,
און מענשען געפאנגען,
און זקנים געהאנגען,
און שיפען געזונקען,
און מאנשאפט דערטרונקען
און ענדליך בעגליקט —
און ענדליך בעזיעגט.

נון זיינען מיט שמחה
אין זאל אַנגעקומען
פון לאנד אלע טעכטער —
בעציערטע אין בלומען.

די אויגען — זיי ברענען,
די אויגען — זיי גלאנצען,
די פיס אונגעדולדיג
זיך הויבען צום טאנצען.

„וואו זיינען די העלדען,
די העלדען די בראווע ? . . .
די מיידלאך, די יונגע,
די טעכטער פון חוה.

זיי זיינען 'זוי דורשטיג !
די הערצאלעך קלאפֿען ;
ווי וואלט יעדע נערן
א העלד ארומכאפֿען.

און פליהען צוזאמען
מיט איהם ווי אין וויכער,
זיך פיהלען אין ארעם
ביי איהם אזוי זיכער.

זיי קומען ! זיי קומען !
א, מורא ! א, שרעקען !
וועלט ס'קומט אן אויף אייגעם
און וועלט אויף צוויי שטעקען.

ביי אנדערע זיינען
די קעפּ נאָך פערבונדען,
און טייל קומען אָנ־עט
מיט אָפּענע וואונדען.

ביי איינעם די אויגען
מיט ווילדקייט זיי פינקלען,
ער זוכט און ער נישטערט
ארום אין די ווינקלען.

ער דראָהט מיט די פויסטען
און הויבט אָן מארשירען,
אַזוי ווי מלחמה
געוואָלט וואָלט ער פיהרען.

און באָלד ווערט ער ווילדער
און הויבט אָן צו שרייען :
„מיר מוזען די קריעג נאָך
אויף וויעדער בענייען !"

וואו טאנצען, ווער טאַנצען !
די מיידלאָך צולויפען,
און ס'הערט זיך א שלוכצען
אין הייזער און הויפען . . .

שפּעטער.

עס וועלען די פעלדער נאָך גרינען,
דאָך ניט פאר די פֿאַרלאָך פערליעבטע.
דאָרט וועלען בלויז טרערען דאן רינען
פון מענשען מיט הערצער בעטריעבטע.

עס וועלען ניט קומען שפּאציערען
קיין חתן און כלה, ווי דאמאלט,
און אונטער די בערג וועט מען שפּירען
א קבר — פון טויטע פערזאמלט.

אן אויגזאמע מיידלע וועט קומען,
מיט טרויער אין הארצען פערשלאָסען,
און וועט אין די גראָזען און בלומען
דערזעהן דאָס געשטאלט פון איהר חתן.

קינדער-שפיעל.

א, פון לאנגוויילע און אומעט
פריהרט די נשמה ;
קינדער, קומט, — מיר וועלען שפיעלען
אין מלחמה.

יאשקע, ווילסט א קיסר ווערען —
ביזט א מילדער !
זאל א קיסר ווערען חיים —
ער איז ווילדער.

נעהם־זשע, ווילדער חיים, קענסט,
גרייט זיך, גרייט זיך !
זעהסט ווי יערער חדר־אינגעל
לאכט און פרעהט זיך.

אך, א קיסר ווי׳ ער האבען,
ס׳וועט זיין פרעהליך !
רוף־זשע אלע צו מלחמה —
גיכער, מלך !

אויפ'ן פעלד...

אויפ'ן פעלד און גראָבען
פליהען אום די דאָבען,
אין דעם רויס דעם פרייען.
פלאטערן און שרייען.

אין דעם דור הפלגה
איז ביי זיי א חגא,
חגא ביי די דאָבען, —
ווי פיעל גוטס זיי האָבען !

פעלדער אויסגעזעעטע —
טויטע אויסגעשפרייטע
ערשט נאך דעם אלארם !
אלע קערפער ווארעם.

נייע מחנות שוועבען ! —
ווי א שווארצער זיענעל
לענגט זיך יעדער פליענעל
אויף א יונגען לעבען.

וויסער טויב פון שלום.

וויסער טויב פון שלום,
קום פון ערגעץ אָן.
און פון אייביג פריעדען
זאָג די בשורה אָן !

ס'פאלט דאָס הארץ פאר פחד
און פאר אנגסטען איין,
און מיט שרעק מיר פרעגען :
וואָס וועט וויטער זיין?

ווי די שאָטענס וואנדלען
אויף דער ערד מיר אום ;
ס'ריידען די קאנאנען
און דער מענש איז שטום...

בריידער נעגען בריידער —
און דער האס איז גרויס !
וויסער טויב פון שלום,
קום און לייז אונז אויס.

וויסער טויב פון שלום,
פארזיכטיג דאָך זיי,
דען די לופט, דער הימל
איז אויך איצט ניט פריי:

זעהסט א טיוועל פליהט דאָרט
אין דער הויך ארום :
אייזען — זיינע פליעגעל,
פייער — איז זיין ברום ! . . .

מיד איהם אוים דעם טיוועל,
היט זיך פאר איהם גוט:
זיינע ווייסע פליגעל
שמירט עם אוים אין בלוט...

אַרבייטסלאָזיגקייט.

ניין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, — איך קען עס ניט פערשטעהען:
איך הער דורך שטאָדט און לאַנד, ווי ס'טראָגט זיך א געוויין:
„דאָס פאָלק איז ארבייטסלאָז" — מיין גאָט, דאָס איז דאָך גוט!
וועו ארבייט איז ניטאָ, דאָן לעבט אייך פריי, בערוהט,
דאָן מאַכט א יום־טוב אייך, דאָן מאַכט א פרייהייטס־פעסט,
און טהוט אייך זויבער אָן, און טרינקט אייך וואויל און עסט...
די אַרבייט איז דאָך פלוך — צייט אדם און די שלאַנג! —
(די קלאַלה ציהט זיך שוין פון פרשה בראשית לאַנג! . . .)

ניין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, ס'בענרייפט ניט מיין פערשטאַנד:
צי האָט א שונא בייז בעפאלען אונזער לאַנד;
צי איז א היישעריק בעפאלען אונזער פעלד;
צי האָט דער גוטער גאָט מיט רעגען, זון געפעהלט . . .
צי האָט א פייער דעז די תבואות אונז פערברענט?
וואָס שמאכט אזוי דאָס פאָלק און לאָזט אראָב די הענט.
צי איז קיין ברויט ניטאָ, קיין קליידער צו נענוג?
וואָס הונגערט, פריהרט דאָס פאָלק? — איך בין פערשטעהן ניט קלוג!
קיין ארבייט איז ניטאָ! . . . עס שלאָפט פון פאָלק די קראפט! . . .
דאָס הייסט: דאָס ארבייטס־פאָלק האָט טעג און נעכט געשאפט!
געשאפט מיט פלייס און שוויים, פערשוועדעט זיין זאפט און בלוט

און האָט צופיעל געשאפט . . . אַך, דאַרף דאָך איצט זיין גוט !
ס׳האָט קליידער אָנגענעהט, ס׳האָט הייזער אָנגעבויט,
ס׳האָט פעלדער אָנגעזעעט, ס׳האָט אָנגעדראָשען ברויט . . .
וואו לייגט עס אלץ אצינד, ווער האָט עס אלץ פערשפארט ?
וואָס בלאָנזשעט אום דאָס פאָלק, פערהונגערט און פערדארט ?...

מלחמה-בריף.

עס קומען שוין בריף אַן
פון יענער זייט מער:
אך, איטלעכער אות איז
א בלוטיגע טרערהר...

דאָס שרייבען די שוועסטער,
פערהונגערט, פערשמאכט. —
(די בריידער זיי זיינען
אַוועק אין דער שלאכט!)

דאָס שרייבען די מאמעס
צו זייערע זיהנ. —
(די טאטעס — אַוועק אלע
אין קריעג — דאָרט אהין!...)

דאָס שרייבען די באָבעס
מיט טרערהרען שטאָט טינט:
א בלוטיג געלעכטער —
דער זיידע — ער „דיענט"!)

* * *

אט האָט איהר א מוסטער —
א בריף פון א פרוי. —
זי שרייבט און עס לעזט זיך
בערך אזוי:

„איך וואלט אייך געשריעבען
פון צרות א סך —
מען מוז אבער רוסיש,
איך קען ניט די שפראך...

„איך שיק אהן א מארקע,
זייט מוחל — בעצאהלט...
ווי וואלט איך אצינדער
ביי אייך זיין געוואלט!...

„עס קומען „זאפאסנע" —
דאס שטעדטעל זיך שרעקט...
(דא קומט נאך א שורה —
פון צענזאר פערמעקט...

וואס זאל עס בעדייטען?...
פיעלייכט א פאגראם?...
אך, ס'האט אונזער אונגליק
קיין גרונד און קיין תהום!...)

„מיר שרייבט דער אפטייקער —
ער הינקט אויף איין פוס,
א־ניט וואלט ער אויכעט
אין קריעג זיין געווים...

„ניטא איצט קיין יחוס —
אפילו דער גביר,
ר' אייזיק — ער טראגט איצט
דעם קייסער'ס מונדיר...

„א איר איבער זעבציג...
האָט אייניקלעך צוויי —
מען זאגט, אז ער דיענט איצט
צוזאמען מיט זיי..

„דעם גרויסען בית־מדרש
געדענקסט פון אמאל...
געמאכט האָט מען איצטער
פון איהם א שפיטאל...

„דער רב האָט געפסק'נט,
אז כלומרשט מען מעג...
(אזוי ווי עס וואלט איהם
ווער געבען א פרעג...)

„נאָר אונזער בית־עולם —
אזוי רעדט מען אין שטאָדט —
איהם וועט מען ניט טשעפען...
בעהיטען זאל גאָט!...

„וואו וואלטען מיר איצטער
די צייט דען פערבראכט?
מיר לייגען דאָרט אפ'עט
ביז שפעט אין דער נאכט...

„וויל ערשטענס איז טאקע
דאָס הארץ אזוי שוואר...
און אויך איז דאָס לעבען
דאָרט זיכערער מעהר"...

וועלט-פרושים.

מיר זיינען פון וועלט די פרושים,
מיר עסען ביי פעלקע בלויז „טעג" ;
מיר זיינען זיך עוסק אין תורה,
די פעלקער אין קריעג, אין געשלעג.

מיר האבען ביי רוסלאנד א „מאנטאג"
א ביטערער טאג, וואס ער גיעט :
דאס ברויט איז געזאלצען פון טרערען,
ער צעהלט יעדער ביסען און היט.

מיר גענען מיט רוקענס געבויגען
און גלאצען די אויגען צו גאט,
און זי, די בעוואפענטע אומה,
זי מאכט אונז צו שאנד און צו שפאט . . .

און טוישען מיר אוים אונזער מאנטאג,
די אומה, די צווייטע, זי אויך
פערגינט ניט דעם ביסען און קרימט זיך,
און זעטיגט אין קיך אונז מיט רויך . . .

און קריגען א טאג מיר א רייכען,
און כאפען אמאל אויך אין באר, —
פערלאנגט מען פון אונז, אז מיר זאלען
די נשמה זיי געבען דערפאר . . .

מיר זיינען פון וועלט די פֿרושים,
אויף „טעג" ביי די פעלקער בעשטעלט,
דאָ מאָנטאג, דאָ דיענסטאג, דאָ מיטוואך, —
א שבת, א שבת — בלויז פעהלט ! . . .

שלח מנות.

כ׳טראַג זיך איבער צו די ברידער,
איבער׳ן ים אוקינוס :
ווי זיי שיקען אין מלחמה
דאַרטען שלח־מנות...

פרימער זייט איהר ווי געוועזען
אין די פינסט׳רע ווינקלען :
(גאָלד וואָס מעהר עס ווערט געליטערט
מעהרער ווערט עס פינקלען).

שלח־מנות איז א מנהג —
איהר ווערט איהם ניט שטערען —
וואָס־זשע קריגט איהר אין די לענדער
דאַרט פון בלוט און טרערען ?

פאַמראַנצען און ציטרינען —
זאָל איך עס דען גלויבען,
דאָך צי קענט איהר אַזא לוקסוס
איצטער זיך ערלויבען ?

ווען א שטיקעל ברויט צו קריגען
איז ניטאָ אין גאנצען,
זאָלט איהר טראכטען פון ציטרינען
און פון פאַמראַנצען !

פֿאַמעראַנצען . . . ס׳וואָלט נעווען
גוט מיט זיי זיך לאָבען,
אָבער זאָלץ אבֿיסעל מוזט איהר
נויטיגער נאָך האָבען.

און א קלייַנעם שטיקעל צוקער
וועז איהר קריגט אצינדער,
צו דערוואַרמען, צו דערקוויקען
די פערשמאַכטע קינדער !

כ׳טראָג זיך איבער צו די ברידער
בילדער זעה איך העלער :
ס׳לויפט א אינגעלע א בלאַסער
טראָגט אין האַנד א טעלער.

נאָך, אין הויז פון אלע מאַנסביל
איז בלויז ער געבליבען ;
שלח מנות צו דעם זיידען,
טראָגט ער צו דעם ליעבען.

זיידע ! זיידע ! הויבט דאָס אינגעל
לוסטיג זיך צו מאַכען
שלח־מנות פון דער מאַמען —
לויטער גוטע זאכען !

דעקט דער זיידע אויף דעם טעלער :
וואָס פאַר א פערמעגען :
זאָלץ זעקס קערנער, צוויי בראָק צוקער !
הויבט ער אָן צו פרעגען :

„וואו האט דאס דיין מאמע איצטער
אזוי פיעל געקריגען ?"
הויבט דאס איינגעל אן צו פלאפלען
ליגען איבער ליגען.

און דער אלטער גוטער זיידע
קנייטשט נאך מעהר דעם שטערען :
עפעס רעכטס צוריק צו שיקען
ווייל ער ערשט בעקלערעז.

און ער זוכט אין אלע ווינקלעך
שפרייזט אין די פאנטאפעל :
„פאר דער מאמע שלח־מנות
שיק איך צוויי קארטאפעל" . . .

פליהט דאס אייניקעל מיט שמחה
צו דער מאמע שנעלער :
מאמע, מאמע — צוויי קארטאפעל !. . .
גלויבסט ניט ? — זעה אין טעלער.

און די מאמע קוקט אין טעלער :
„אמת, אויף נמנות" ! — — — —
אזוי שיקען זיי זיך דארטען
איצטער שלח־מנות ! . . .

די היים.

פּראָלאָג.

עס ציהט מיך צום אלטען, צום אלטען,
צו דעם, וואָס מען רופט עס פערצייטען.
וואָס ווינקט און וואָס רופט פון א ווייטען
דאָך נאָהענטען לאנד אין גרינסען בעהאלטען . . .

און דאָס וואָס איז לאנג שוין בעגראָבען,
דאָס לעבט אין געדאנק :
ביזט תמיד ווי קראנק
פאר בענקשאפט צוריק עס צו האָבען ! . . .

שבת פארנאכט

. . . געדענקסטו די צייטען פון דאמעלט :
א ליעבער, א שבת פארנאכט ;
עס האָט אין איין הויז זיך פערזאמעלט
די יונגענד און פרעהליך פערבראכט.

עס זענען געווען דאָרט פיעל יונגען
און מיידלעך א סך, נאָר א סך...
מיר האָבען געטאנצט און געזונגען,
פערגעסען דעם וואָכיגען שמאָך.

ווי גרויס איז געווען די שמחה :
א פרייהייט, א פרייהייט אָהן ברעג !
דער טאָטע אוועק איז צו מנחה,
די מאמע צו שכנות אוועק.

די וועלט איז דאָך אונז'רע אין נאנצען :
דער טאָטע זאָגט תהלים אין שוהל . . .
און שטערט ניט צו זינגען צו טאַנצען,
מיר ווערען פאר שמחה ווי דול.

נאָר באלד הויבט אָן דונקעלער ווערען,
מיר קוקען אין פענסטער ארויס :
עס ווינקען אין הימעל דריי שטערען
און שעפטשען : דער שבת איז אויס . . .

און בייַלקע, די טאַכטער, ווערט קיהלער,
און ווענרט זיך ווי דורך א געוויין :
חברים און חברטעס ! שטיַלער !
דער טאַטע — ער קומט באַלד צו געזן !

די יוגענר צוגעהט זיך פֿאמעליך,
דאָס הויז — ווי אַהן פייגעל א נעסט !
און דאָ וואו גענוען איז ערשט פרעהלעך —
אַן אומעט, א דריקענדער פֿרעסט ! . . .

מיין חיים.

(אן ענטפער צו די „זוכער" פֿ חיים פֿאר אידען)

כ'בין א שטערטעל'דיגער איד
און איך שעם מיך ניט דאָס זאָגען.
און איך קען עס ניט פערטראָגען.
וועז זיי זאָגען מיר. אז ניט !

דאָרט האָב איך פערבראכט פיעל יאָהר
אין א זויבער קליינעם שטיבעל;
איך ווער בייז און האָב פעראיבעל
וועז איהר רופט עס גלות גאָר !

איך האָב ליעב מיין אלטע חיים
און איך זאָג עס איך אויסדריקליך.
אז געשפיעלט האָב איך זיך גליקליך
ביי די פֿריזבעליך פון לעהם.

„מילך און האָניג" — יא געווים.
אלץ איז אין דער חיים געוועזען.
ניט אין חומש בלויז געלעזען.
מילך און האָניג — אך ווי זים !

„אהן א לאנד בין איך" — נישט וואָהר!
דאָס ווּאלט דאָך געווען א בושה !
אונזער שטיבעל איז בירושה
פון אן אלטער זיידען גאָר !

אין מיין שטערטעלע די שוהל —
הערט אוז שטוינט אוז בלייבט פערוואונדערט ! —
שטעהט שוין יאהרען זיעבען הונדערט
אוז מיט קדושה איז זי פול.

אהן טראדיציעס, זאגט איהר, — ניין !
ס'איז אן אויסגעטראכטע מעשה :
פרייטאג עסט מען בולקעס ווייסע,
שבת עסט מען פיש מיט כריין !

אָדר.

(א היימיש בילד)

ס'איז דער אדר שוין נעקומען,
אויס פון פראָסט און קעלט צו שוידערן !
און די וואסערלעך זיי ברומען
און זיי רוישען און זיי פלוידערן.

פון די דעכער קען מען הערען
ווי די טראָפען טריפען, פליעסען ;
און עם דאכט — דאס זענען טרערען,
פריידענס־טרערען דעכער גיעסען.

אויף די פריזבעם, אין די הויפען
שפיעלען „רייזעלעך", אברהמלעך",
און זיי האנדלען און זיי קויפען
אין די כלומרשט'דיגע קרעמלעך.

און די זון זי ווינקט פון הימעל :
כ'וועל אייך שיקען שטראהלען היימע,
האנדעלט שטיל נאָר, אָהן געטימעל
און ניט שלאָגט זיך, ווי די גרויסע.

אָנשטאָרט געלר — האָט איהר נאָר שערבלעך —
וואָס־זשע זאָל אייך, קינדער, ארען ?
מיט די עכטע געלד, די קערבלעך,
שפיעלען זיך די „גרויסע" נאָרען . . .

די ווינד-מיהל

אך, וואו איז די ווינט-מיהל פון צייטען פון אלטע,
פון גוטע, אמאליגע יאהרען,
וואס האט אזוי פרייגדליך געגריסט מיט די פליגלען,
בשעת מ'איז פערביי איהר געפאהרען !

א זאמריגער וועג און דער שטויב שטעהט אין זיילען,
די זון שטעהט אין הימעל אין טיעפען,
דאס פערדעלע לויפט זיך און שפרינגט און טאנצט-אונטער
אזוי ווי געוואלט וואלט ער שטיעפען !

דערזעהסטו די ווינט-מיהל אין פעלד פון דער ווייטען,
אן איינזאמע, הויכע און טריעבע ;
זי גריסט דיך מיט וועה און עם דאכט זיך זי בעט זיך
א ביסעלע פרייגדשאפט און ליעבע . . .

אליין נעבעך שטעהט זי, אהן בוימער, אהן שאטען,
אליין אין דעם פעלד אין דעם שטילען.
אך, וואלט דאך איהר חבר, דער ווינט, איצט געקומען
מיט איהר זיך אביסעל צו שפיעלען !

אך, האט זי געבענקט נאכ'ן ווינט, נאכ'ן גוטען,
וואס זאל זי אביסעל דערפרעהען,
ער זאל איהרע פליגעל, די עלענדע פליגעל
אומארמען, זיי זאלען זיך דרעהען.

און זאל זי אים שטאנד זיין דאם מעסטעלע קארן
צעמאלען פאר'ן ארימען פויער . . .
און פלעגט אמאל לענגער דער ווינט זיך פערזאמען
אין ווינט־מיהל געשטאנען פול — טרויער . . .

פסח.

נאנצער ווינטער אין מיין הארצען
איז נעווען גליטשיק, חשך.
ס'האט דער פריהלינג זיך בעוויזען
און אין הארצען איז איצט פסח . . .

אויסגערוימט פון דאָרט דעם חמץ.
אלץ, וואס ס'איז נעווען זויער,
אויסגערוימט די שימעל־זאָרגען
און דעם אלטען, קאלטען טרויער.

כ'פיהל א סדר אין מיין הארצען,
ריין און ליכטיג גאָר א וואונדער;
קום, מיין ליעבסטע, אין מיין הארצען —
זיי די מלכה דאָרט אצונדער!...

דאָס טייכעל

ווי שען איז געוועזען דאָס טייכעל,
וואָס האָט זיך אין שטעדטעל געפונען;
ביי'ן ברעג איז א בוימעל געשטאַנען
און האָט זיך חלומות געשפונען.

ווי קלײן איז דאָס טייכעל געוועזען
און רוהיג איהר וועג זיך געגאַנגען;
און קיינמאָל נעהאָט קיין בענעהרען
דעם ים, דעם אוקינום, דערלאַנגען.

א רוהיגע, שטענדיג א שטילע
און קיינמאָל ארוים פון די ברעגען,
און האָט ניט געשטורעמט אויף דעמאָלט
וועז פול פלעגט איהר מאכען דער רעגען.

האָט קיינמאָל קיין מענשען דערטרונקען,
האָט קיינעמס קיין לעבען פערנומען . . .
א פרײנדליכע פלעגט זי עמפפאַנגען
א יעדען, וואָס פלעגט צו איהר קומען.

שפוך חמתך.

שפוך חמתך עלֿ הגויים !
די, וואָס האָבען ניט פערשטאַנען
יענע גאולה פון מצרים,
די בעפרייאונג פון טיראַנען !

וואָס זיי האָבען דיך געצוואונגען
אין די קעלֿערן און הייהלֿען
זיך בעהאלטען און פון פרייהייט
זיינע קינדער צו דערצעהלֿען . . .

שפוך חמתך עלֿ הגויים !
וואָס פערשטעהען ניט נאָטט נאָמען,
און דער פסח און דער פריהלֿינג
דיענט א צייכען פאר פראַנראַמען . . .

ווייל זיי האָבען אין די כוסות
דיר געגאָסען שרעק און סם,
און פערפלֿעקט דיין ריינסטען יום־טוב
מיט א בייז־עלֿילת־דם . . .

שבת אין ניו-יאָרק.

דער פאָטער קומט פרייטאג פארנאכט
פון פינסטערען שאפ אזוי מיער;
נאָר ס'האָט זיין נשמה ערוואכט
און זינגט שוין איהר שבת'דיג ליעד.

די מוטער, די אָרעמע פרוי,
— צוקנייטשט פאר דער צייט דאָס געזיכט —
צוזיפצט זיך: ס'איז שפּטער שוין אזוי,
און נעהמט זיך צו צינדען די ליכט...

די קינדער — דערצויגען שוין דאָ —
פערשפּיעלטע אין „באָל" און אין „פּייט",
דערפיהלען די הערליכע שעה
און ס'קוקען די אויגעלעך ווייט . . .

עס שוועבט פאר די אויגען די היים —
פערגעסען, פערגעסט זי זיך ניט!
און ס'דאכט: עס צעבליהט זיך דער בוים
אויף מערישאָנס שטיינערנע סטריט.

עס ציהט זיי.

עס ציהט זיי צום שורש, עס ציהט זיי צום שטאם,
די אָרימע בריידער פון יענער זייט ים.
עס רוישט און עס בריזט די געפונענע וועלט,
די נייע, די פרייע, אויף גיך אויפגעשטעלט.
עס ציהט זיי צו אונז און אונז ציהט צו זיי,
און קראנק זיינען בריידער אין וועלט־טיילען צוויי . . .

שטערען

(פראגמענט פון א פּאעמע).

איך גיה אין די רוישיגע
גאסען פון שטאדט:
די נאכט איז בעלויכטען —
ווי ליכטיג — מיין גאט!

עס בלענדעט די אויגען
עלעקטהישע ליכט
און פייערען שפרינגען
ארום דיין גזיכט.

אנאנסען . . . אנאנסען
אויף דעכער גאנץ הויך,
און איבער די דעכער
די פייערען אויך.

און איינע א מיידעל
פון פייער גמאכט,
זי טאנצט אויף א לייוענט,
זי טאנצט און זי לאכט.

און זונען און שטערען
פון מענשליכע הענט! —
איך האב מיך צום הימעל
צום ארמען גאווענדעט:

אין וואלקען פערבארגען
האט ער זיין געזיכט
און שעמט זיך צו ווייזען
זיין אייגענע ליכט.

איך האב אן מיין שטעדטעל
מיין היים באלד דערמאנט :
און איז מיר געוואָרען
ווי ליעב און ווי נאהנט !

די פינסטערע גאסליך,
די לאדען פערמאכט,
עס הענגט איבער שטיבלעך
די דונקעלע נאכט.

עס שלאפען דארט אלע
אין קוויקענדע רוה . . .
דו גייסט מיט דיין מיידעל
און טוליעסט זי צו.

דו זעהסט ניט איהר פנים
און זי זעהט ניט דיינס,
אייך הויבט זיך אן דאכטען :
איהר ביידע זענט איינס.

מען זעהט ניט קיין הייזער,
מען זעהט ניט קיין וועג ;
נאר שטערענדליך אויבען
זיי ווייזען א שטעג.

דו הויבסט דיינע אויגען
צום הימעל ארויף —
פערזעעט איז דער הימעל
מיט שטערען — אָהן סוף !

די שטערען די ווייטע,
זיי ווערען דיר נאָהנט :
מיר זיינען מיט פיעלע
פון לאנג שוין בעקאנט.

און קומט אָן דער שבת,
קומט אָן און פערנעהט...
דיין מאַמע דיין ליעבע
ביי'ן פענסטער זי שטעהט.

זי קוקט אויפ'ן הימעל
און מורמעלט דערביי :
עס האָבען בעוויזען
זיך שטערענדלעך דריי.

ניין, איך וועל אהיים ניט פאהרען —
כ׳שעם מיך ווייזען מיינע יאהרען
פאר מיין געסיל, פאר מיין שמיבעל —
האבען וועלען זיי פאראיבעל....

אח, זיי האבען מיר ערצויגען
מיט א העלען בליק אין ד׳אויגען;
און זיי האבען מיר געגעבען
מוטה און שטאלץ צום וועג פון לעבען.

אויך האב איך ביי זיי געזומען
קוואלען ליעדער, האפנונגס־בלומען
און א קאפ — געקרויזט, א שווארצען.
און פול ליעדער אין מיין הארצען...

און זיי וועלען מיר יעצט פרעגען:
וואס האסטו געטהאן אין וועגען?
זעה ווי מיעד דו ביזט, פערמאטערט,
אלץ פערשוועגדעט, אלץ געפאטערט!

אין א גאס אין מיטען שטאט.

אין א גאס אין מיטען שטאדט
ליעגט א נעץ געביידען ;
ס'וואלטען פיעלע לייט געוואלט
די געביידען — מיידען . . .

קיינער שיקט די לייט אהין
דארטען צו פערשפארען ;
ניין, זיי לויפען אין דער פריה
גאר אליין די נארען . . .

גאר אליין זיי שטעהען אויף,
ווי עס הויבט אן טאגען
און פון אלע עקען שטאדט
נעהמען זיי זיך יאגען.

וואלטען זיי ווי אנדערע
קלוג אזוי געוועזען,
וואלטען זיי אין קוהלען פארק
זיצען איצט און לעזען.

אדער אין דער היים א בוך,
(דאס וואלט אויך דערלאנגען
זיי א דיענסט) שפאצירען גאר
וואלטען זיי געגאנגען.

אדער אין אויטאמאביל׳ס
וואלטען זיי אומפליהען —
נארען אבער מוזען דאך
שטונדען ניין זיך מיהען.

ניין א האלבע אייגענטליך —
מ׳דארף דאס ניט פערגעסען :
יעדער נאר האט אויסגעקעמפפט
א האלבע שעה אויף עסען.

בלויז א האלבע שעה, אויב מעהר
וועלט זיי שוין דער ביסען :
טאמער לענגער עסט דער נאר
וועט דער קלוגער וויסען.

פון די קלוגע איז אן אוהר
אזא מין געשאפען;
צייגט ער באלד : פערשפעטיגט האט
איינער פון די שקלאפען . . .

און אז ס׳קומט די ענדע וואך
וועט מען צאהלט צו ביסליך
רעבענט מען די רגעם אפ —
און דאס איז פערדריסליך . . .

אין די ווייטסטע לענדער.
(אידישע הימן).

אין די ווייטסטע לענדער
זיינען מיר צושפרייט —
יעדער טייל א רינגל
אין דער לאנגער קייט.

ביי די אלע טייכען,
נישט פון בבל בלויז,
זיינען מיר געזעסען
זוכענדיג א הויז.

איצטער איז אונז טייער
גאָר די גאנצע וועלט.
ס'שטעהט ביי ווייטסטע ברעגען
אונזערס א געצעלט . . .

איצטער איז אונז טייער
וויבסל און דער רהיין
און דער בריטער דניעפער
רוישט אונז אויבעט שיין . . .

און דער פרייער האדסאן
ווינקט אונז פריינדליך צו
(דא, ביי זיינע ברעגען
קריגען מיר ערשט רוה !

וועלכע ליעד מיר הערען
איז בעקאנט דער טאָן,
וועלכער טייף עס ריזעלט
וועהט א בענקשאפט אָן.

וועלכע פאָהן עס פלאטערט
גריסט זי אונז בעקאנט,
וועלכע שיף עס זענעלט —
צו א ברודער'ס לאנד !

באלאדען און מעשה׳לעך

די גאָלדערנע קייט.

(צום אַנדענקען פון י. ל. פּרץ.)

אמאָל איז געווען א גאָלדענע קייט,
ביי'ן פאָלק ביי דעם אלטען,
ווער האָט דען געוואוסט וואו געלעגען איז זי
פערשטויבט און בעהאלטען.

א טייל פון דעם פאָלק פערגעסען האָט לאַנג
זיין גרויסען פערמעגען,
און יאָהרען זיי זיינען פערגאַנגען, די קייט
אין שטויב איז געלעגען.

דאָס פאָלק האָט צו פּרעמדע געשטרעקט זייער הענר,
ביי פרעמדע גענומען,
און יענע, זיי האָבען פעראכט אונז דערפאר —
ביז ער איז געקומען.

ער האָט אויסגעזוכט אונזער גאָלדענע קייט
פון דונקעלע ווינקלען,
ער האָט זי דערלאַנגט אונז . . . ווי נייי אויסגעשמיעדט
מיט אייביגען פינקלען.

עס האָט זיך דערוועקט אונזער יוגענד און שטאָלץ
ביי יעדען בעזונדער . . .
די גאָלדענע קייט איז בלויז אייגער געווען
פון פיעלע זיינע וואונדער...

צוויי ברידער.

אזוי אוּן אזוי זאָל די מעשה זיך לעזען :
עס זיינען פערצייטען צוויי ברידער געוועזען.
אַן עושר איז אייגער געוועזען, דער אנד'רער
אַן אָרימער מענשעל, אַ שטענדיגער וואנד'רער.
האָט אייגמאָל דער ארמער געבראכט זיך צושלעפען
צום ברודער צום רייכען — עס קען זיך נישט קלעפען !
געוואָרען איז פול גאָר די הערצער ביי ביידען,
דאָך שוועד איז געווען זיך פונאנדער צו ריידען.
— „וואָס מאכסטו ?" — דו זעהסט דאָך . . .— „וואָס מאכסטו?
דו זעהסט דאָך!"
עס שמייכעלט דאָס פנים — אין הארצען עס פרעסט דאָך . . .
אוּן מעהר האָבען זיי ניט געקענט עפעס פרעגען,
ווי שטיינער וואָלט ביידען אין הארצען געלעגען . . .
אוּן האָבען זיך אָנגעקוקט ביידע פערשעמטע
אוּן האָבען געשיידט זיך מיט הערצער צוקלעמטע . . .

ביינאכט האָט דער רייכער געטומען בעקלערען :
פאר וואָס זאָל די רייכקייט אליין איהם געהערען,
אוּן יענער — זיין ברודער — אַ דאכלאָזער, מיעדער,
זאָל וואנדערען עלענד — זיי זיינען דאָך ברידער ! —
אוּן האָט גאָר בשתיקה פון ווייב אוּן פון קינדער
געשפאנט פערד אוּן וואָגען, געלאָזט זיך געשווינדער
זיין אָרימען ברודער דערגרייכען, דעריאָגען :
ער וועט איהם שוין אלעס דערצעהלען אוּן זאָגען . . .
געיאָגט האָט ער איין טאָג, א צווייטען, א דריטען,
ביז וואָן ער דערזעהן האָט א קרעטשמע אין מיטען.

אריין אין דער קרעטשמע דעם ברודער דאָרט קריגען.
אין קרעטשמע — האלב טונקעל, דאָך גוט, א פערגניגען...
דער קרעטשמער א איד אוא גוטער, א שטילער,
ער גיט איהם אָב „שלום" און פרעגט איהם : וואָס ווילּ ער?
—איך ווילּ זעהן מיין ברודער—„אָט שלאָפט ער אין ווינקעל !..."
אין קאָפּ האָט דעם רייכען געטהון וואָס א פינקעל.
עס האָט זיך דער רייכער בעטראכט, אז זיין ברודער
איז רוהיג און גליקליך... צו וואָס דער ערודער ? . .
וואָס איז ער געקומען מיט איהם זיך צו טיילען ?..
דאָס גליק פון דעם מענשען איז טיעף דאָך פערהיילען . . .
א פאלאץ, א קרעטשמע — ווער קען אונטערשיעדען.
דער עיקר די רוהע. דער עיקר דער פריעדען . . .
און ס'איז איהם געווארען א שאָד גאָר צו וועקען
דעם אָרימען ברודער אין מיטען דערשרעקען . . .
און האָט דאָרט דעם ברודער געלאָזען נאָך שלאָפען
אליין איז ער שטיל און בגנבה אנטלאָפען . . .

די צויבערין.

איך הער ווי אן אבקלאנג פון פינסטערע וווייטען,
עס וועבט זיך א מעשה פון דונקעלע צייטען.
א מעשה אן אלטע, פון חמעלניצקי'ס טעג —
עס רוישט פון קאזאקען דאס ווילדע געיעג . . .

צי האב איך די מעשה, וועו קינד בין געווען
פון זיידען געהערט, צי אין ביכער געלעזען.
עס איז אזוי נאהענט, עס איז אזוי ווייט —
זי גלויבט זיך אוו פאסט זיך אין היינטיגער צייט...

* * *

עס פליהט א קאזאק אויף זיין פערד,
עס טרייסעלט אונטער איהם די ערד:
אוו ניט אליין דער קאזאק רייט —
א מיידעל האלט ער ביי דער זייט.

די האר צופלאסענע אין ווינד
זעהט ווי א מלאך אוים דאס קינד . . .
דער טיוועל האלט זי דאך אין האנד
אוו פליהען איז זי ניט אין שטאנד.

דער קאזאק איז צו איהר דאך גוט
אוו ווילד אוו ווילדער קאכט זיין בלוט . .
ער פליהט מיט איהר אהיים צו זיך
אוו זיינע ווערען דארף זי גיך...

און אַט איז זי אין קאַזאקס צעלט —
א שטיבעלע אין מיטען פעלד
און פרעמדע בילדער אויף די וועגנט
און פרעמדע ליכט אין ווינקעל ברענט . . .

דער קאַזאק נעמט זי פאר דער האנד :
זי איז זיך וועהרען ניט אין שטאַנד,
זי בעט זיך שטיל : לאַז אַפּ, לאַז אַפּ !
און זינקט איהר שענעם, שטאַלצען קאָפּ !

דער קאַזאק נעהמט זי פעסטער אָן
און לאַכט : וואָס קענסטו איצטער טאָן ?
דיין הויס פערוויסט מיט פייער, שווערד,
האַסט קיינעם אויסער מיך אויף ד'ר'ערד...

„ — בלויז דיך אליין ? מעהר קיינעם איצט?"..
אין איהרע אויגען פייער בליצט . . .
איהר שטאַלצער קאָפּ האָט וואָס פערטראכט
און רוהיג ווערט זי און זי לאַכט . .

— „מיין ליעבער, הער, ווי באַלד אזוי,
בין וויליג איך צו זיין דיין פרוי,
דאָך מוז איך זאָגען ווער איך בין ;
זיי וויסען : כ'בין א צויבערין ! . . .

דער קאַזאק הערט זי אוים און שטוינט :
צי האָט די זאָך איהם גאַר געלוינט ! . . .
א צויבערין ביי זיך גאר אין שטיב. . .
דאָך האָט ער זי שוין צופיעל ליעב . . .

דאָן נעהמט זי אָן איהם פאר דער האנד
און זאָגט : — „דו ווייסט, איך בין אין שטאנד
פערצוויבערין דיך,
עס זאָל ניט שאדען דיר קיין קויל“. . . .

דער קאָזאק שטעלט די אויגען אוים
און צוויפעלט קוקט פון זיי ארוים :
ער גלעט דעם שטערען און ער לאכט :
זאָג ווי אזוי וואָלסט' עס געמאכט ?

דאָן שמייכעלט זי צו איהם פערשויט :
איך האָב צו טהון מיט יענע לייט,
איך האָב אליין פער'כשוף'ט זיך
און ס'קען קיין קויל ניט טויטען מיך.

גוטמוטיג לאכט דער קאָזאק : ניין . . .
דאָן ענטפערט זי, פרוביר אליין . . .
אט שטעהט דיין ביקס לאָד אָן און שיעס
און שאדען וועט מיר ניט געווינס . . .

דער קאָזאק טראכט : דאָס איז כדאי . . .
ער לאָדט דאָס ביקס און ציעלט זיך פריי.
דאָס מיידעל שטעהט פונקט ווי פערשטארט,
דאָך שמייכעלט זי צו איהם און וואַרט . .

א קנאָל פון ביקס . . . געטראָפען גלייך . . .
דאָס מיידעל ליענט אין בלוט א טייך . .
דער קאָזאק פאלט צום קערפער צו
און קריצט די צייכן : ו ו י פ א ל ש ביזט דו !...

יוסף חסיד.

א.

געגאנגען איז יוסף דער חסיד אמאל
אין וועג, צווישען בערג, צווישען פעלדער און טאל . . .
ארום איז געווען אזוי אנגענעהם גוט,
די ערד און דער הימעל — זיי האבען געוחט !
אזוי געהט ער און געהט אין מחשבות פערטראכט
און לויבט דעם בעשעפער, ווען האט אלץ געמאכט,
און פליסטערט א תפלה און מורמעלט א ליער,
און געהט זיך אלץ ווייטער, און וועלט נאר ניט מיער . . .

ב.

און וועלענדיג, גרייכען אהין זאל זיין לויב,
האט ער צו דעם הימעל געגעבען א הויב
די אויגען די קלארע, ווי שפיגעלעך צוויי — —
און פלוצים דערזעהט ער : דער הימעל — אוי וועה ! —
אין גאנצען אין פינסטערע כמארעם בעדעקט :
ר' יוסף איז גלויביג, דאם הארץ זיינם דאך שרעקט :
ער איז שוין פערגאנגען פון היים אזא שטיק —
ווי געהט מען איצט ווייטער ? ווי געהט מען צוריק ?

ג.

דער הימעל אלץ שווארצער און פינסטערער ווערט,
און יוסף דער חסיד א קנאל באלד דערהערט . . . .

דאָס דונערט . . . ר' יוסף א ברכה ער מאכט —
וואָס ברכה ? וועז ברכה ? — דער הימעל ער לאכט !
„שכחו וגבורתו !" חאַ־חאַ ! און טראַך־טראַך !
און באלד א שלאַגס־רעגען... א שרעקליכע זאַך ! . . .
א קנאַל פון דונער, א בליאסק פון א בליץ,
און פינסטערער ווערט נאָך !... דו גאָט ! א, בעשיץ . .

ד

און ווי יוסף געהט אלץ אין חשך געדיכט
דערזעהט ער עס לויכט זיך אין ערגעץ א ליכט . . .
א ליכט פון א שטיבעל, וואָס רופט איהם און ווינקט . . .
ער לאָזט זיך צום ליכט און דאָס הארץ זיינס — עס שפרינגט...
זיין פרייד איז א האַלבע . . . א העלפט איז דער צער . . .
ווייל יוסף דער חסיד, ער איז ניט קיין נאר,
עס האָט שוין מיט גרויסע חסידים פאַסירט
זיי זיינען פון לצים געוואָרען פארפיהרט . . .

ה.

דער חשק צום לעבען ביין חסיד ערוואכט:
וואָס וועט ער דאָ שטאַרבען אין שרעקליכער נאכט
אפילו ניט קומען צו קבורת ישראל,
פון דונער דערשלאָגען אין פינסטערען טאל . . .
דאָרט וואוינען ניט גוטע, דאָרט הערשט גאָטעס פלוך . . .
נו. טראָגט ער דאָך ציצית... אויך האָט ער א שפרוך . . .
דאָס וועט איהם בעשיצען פון דעם אשמדאי
ביז וואנען ער וועט ווערען מיט בוראָ'ס הילף פריי . . .

ו.

כך הוה ! . . . ר' יוסף דער חסיד ער קומט
צום שטיבעל... ער הערט ווי דאָרט אינווייניג ברומט . . .
ער שטעהט נאָך א ווייל, ווי ער וואָלט זיך בעטראכט
דאָך שטורעמדיג־פינסטערער ווערט אלץ די נאכט...!
ער האָט שוין קיין כח צו שטעהן אויף די פים,
ער מאָהלט, אז אין שטיבעל איז ווארעם געווים . . .
ווען שדים אפילו... וואָס קען ער איצט טהאָן ?
און יוסף דער חסיד אין טיר קלאפט גלייך אָן !

* * *

און וואָס איז געווארען מיט'ן חסיד דערנאָך ?
צו האָט ער געשפאנט זיך אין טייוועלשען יאָך ?
צו האָט ער בעקומען די אמת'ע רוה ?
צו האבען די ציצית געהאָלפען דערצו ?
טשיקאווע צו וויסען און אינטערעסאנט . . .
נור דאָס איז נאָך קיינעם ביז איצט ניט בעקאנט.
דער עיקר — דער מוסר : אין צייטען פון שרעק
וועט אויכ'עט א חסיד צום טייוועל אוועק ! . . .

דער גוטער קעניג און דאָס פּאָלק.

אמאָל איז — דערצעהלט מען — געוועזען
א קעניג אין ערגעץ א לאנד :
ער פלעגט אין די נאסען פון הויפטשטאָדט
ארומגעהן אהן וואך ביי דער האנד.

ער פלעגט אין די נאסען ארומגעהן,
ווי יעדער געווענהנליכער מאן,
ער פלעגט זיך אוועקשטעלען רעדען
אפילו מיט אן אָרימאן.

ער האָט זיך געפיהרט לויט זיין שכל
און לויט ווי זיין הארץ האָט דיקטירט —
און האָט ער א מיידעל בענעגנט,
האָט אויך ער א שמועס פערפיהרט.

א נעטהאָרען מעג זיין דאָס מיידעל,
דאָס מאכט איהם צו איהר אויך ניט פרעמד ;
ער פרעגט איהר : צי האָט זי א חתן ?
און וויפיל זי נעהמט פאר א העמד ?

נעניסען פון ליעבע און גליק ?
צו בלייבט איהר אביסעלע צייט נאָך
איהר ארבייט אין ענגער פאברויק ?
און וויפיעל אזייגער זי ענדיגט

און איז זי א דיענסט נאָר געוועזן,
אויך דאָן ניט געשעמט האָט ער זיך,
און נאָכגעפרעגט האָט ער: ווי געהט איהר,
צי שוואר איז די ארבייט אין קיך?

צי לעבט דאָרט די „הערשאפט" בשלום,
צי איז נאָך דער הערר ניט צו אַלט?
פערבלענדושעט אמאָל ער אין קיך נישט,
צי שווייגט זי. צי מאכט זי געוואלט?

און אנדערע פראָגען אויפלבע,
וואס זיינען נאָר נאָריש אין פלוג:
אין גרונד דאָך גענומען: טיעף מענשליך
און אמת ערהאבען און קלוג.

דאָך פלאָך איז א יעדער מיניסטער,
און פלאָך אַלע שררות אין הויף:
זיי האָבען דאָס אַלץ ניט פערשטאָנען
און האָבען געמורמעלט דערויף:

א קעניג, פון גאָט א געוואלבטער,
זאָל זיין אזוי מענשליך און גוט!
וואר רעדט נאָך — די קעניגען — א י ה ר האָט
געקאָכט אויפ'ן קעניג דאָס בלוט!

נון, האָבען זיי אַלע אין איינעם
דאָס פאָלק קעגען איהם אַלץ געהעצט,
ביז מ'האָט איהם, דעם קעניג, דעם גוטען,
פון טראָהן־שטוהל ארונטערגעוועצט.

דאָס פּאָלק האָט געיובעלט, די שמחה
דערגרייכט האָט דעם הייסעסטען גראד,
וואָן מען האָט איהם א קענינ א צווייטען
אין טעמפּעל געקרוינט מיט פּאראד.

עס האָבען די פּריסטער געצוינגען
די גלעקער ארויף און אראָב,
וואָן מען האָט איהם געזאָלבט און דעם בוימאויל
גענאָסען, געטריעפט אויף זיין קאָפּ.

עס איז ארום טעמפּעל געשטאָנען
דאָס פּאָלק אין דער בריט, אין דער לענג,
דאָך אַרדענונג האָט מען געהאָלטען
און ס'האָט זיך גיפיהלט אזוי שטרענג.

מ'האָט זיך געשושקעט : „דער קעניג
דער נייער איז גרויזאָם און שלעכט".
דאָך יערער געוואָן איז צופריעדען
ווי ס'קענען צופריעדען זיין קנעכט.

די דיענסט און די נעהטאָרין, ביידע,
זיי האָבען דאָ אויך ניט געפעהלט
אין נייענקע ציצענע קלייד לעך
און גליקליך געוואָן ווי די וועלט.

דער פערבלאָנדזשעטער מלאך.

אין הימעל איז רוהיג, אין הימעל איז שטיל —
מלאכים, זיי זיינען ערצויגען :
די פליגעל זיי רוישען קוים־קוים וואָס מען הערט,
דער פליה איז געמאָסטען געוואויגען.

און ריידען זיי וואָס, איז עס לויטער מוזיק,
א שטילע מוזיק, אזהן געטימעל,
ניטאָ דאָרט קיין באס, און ניטאָ קיין טראמבאָן,
קיין פויקען, קיין טאָצען אין הימעל . . .

און פליהען זיי אפטמאל א מאָרש דורך פאר גאָט,
(אין הימעל טרעפט אויך א פאראדע),
דאָן מאכען די פארבען פון פאָהנען ניט בלינד, —
די רויטע — די פעהלט דאָרט אוואדע . . .

מען זינגט דאָרט קיין ליעדער פון פרייהייט, פון קאמפף,
עס זיינען ניטאָ דאָרט קיין מאסען :
עס זשומט בלויז א „קדוש" דער הימלישער כאָר
און ס'יובל'ען די הימלישע גאסען.

* * *

זיי הערען אמאל א גערים פון דער ערד,
דאָן הויבען זיי אָן זיך צו שעמען :
זיי הערען פון רויב און זיי הערען פון מאָרד,
און קענען עס דאָך ניט בענעהמען.

זיי וועדען זיך דאן צו דעם אייניציגען מאן,
וואס האט אויף דער ערד זיך ערצויגען —
אליהו הנביא — זיי פרעגען איהם אויס
און קוקען איהם טריי אין די אויגען.

אליהו הנביא — ער שמייכעלט אין באָרד :
איהר זייט דאָ אזעלכע נאַיוועס ! . . .
און לעגט פאר זיי אויס דאן דאָס לעבען אויף דר'ערד,
אזוי ווי א ראָש פון ישיבה.

זיין שטימע זי הויבט זיך, זיין שטימע זי פאלט,
דאָ ביים אָון דאָ זאנפט, ווי צום בענשען :
אן אנדערער ווערט אליהו וועו ער
דערצעהלט זיי פון ערד און פון מענשען.

עם הויבען זיך אָן ביי מלאכים פאר שרעק
א פליגעל אָן פליגעל צו פאָכען,
אזוי ווי להבדיל ביי מענשען די צייהן,
אזוי ווי ביי די מענשען די קנאָכען . . .

דאָך קומט ערב פסח און ס'קלויבט זיך אין וועג
אליהו הנביא גאנץ מונטער,
דאן זיינען גאר מאנכע מלאכים פערבענקט
און קוקען אראָפ אלץ, ארונטער . . .

די יונגערע מאכען דעם וואָגען איהם גרייט,
א וואָגען פון פייער און בליצען,
און בעטען איהם אויס'עט מיט שטראהלען און שיין,
בעקוועמער זאל זייז איהם צו זיצען.

דער וואָגען איז פערטיג, אליהו איז גרייט,
ער גריסט זיי: אויף ווידער זעהן, קינדער!
און לאָזט זיך אויף דר'ערד צו די סדרים אראָפּ,
און טראָגט זיך געשווינד און געשווינדער.

ער קוקט זיך ארום, ערשט א מלאך ביי'ן זייט
פון וואָגען זיך האָט אָנגעהאָנגען,
די וויסינקע פליעגעל צוקנייטשט און פערשטויבט —
די אויגען פול תאוה, פערלאָנגען . . .

אליהו הנביא, ער זיפצט דאָן: וואוהין?
דו וועסט אויף דער ערד זיך פערלירען,
פערפאלען! איך האָב שוין אויף דיר מעהר קיין רעכט,
אין הימעל צוריק דיר צו פיהרען.

ער לאָזט איהם אראָב אין א שטאָדט אין דער פרעמד
פערוואנדעלט אין מענשליכע קלייַדער . . .
אין הייזער איז ליכטיג . . . עס קלינגט „כל דכפין!" —
מען פראוועט דעם פרעהליכען סדר.

דער מלאך ער פיהלט זיך אין גאנצען שוין מענש,
און הויבט אָן באלד הונגער צו שפירען;
ער לאָזט זיך מיט שמחה וואו ס'קלינגט כל דכפין:
אָ, וואונדער! פערשפארט אלע טירען!

פערשטעהט ער קיין לשון־הקודש דען ניט?
צי זאָל ער די מענשען ניט גלויבען?...
און הונגעריג שטעהט ער מיט בענקשאפט אין בליק
אוו קלאָגט זיך פאר גאט. דארטען אויבען . .

און הונגריג שטעהט ער מיט בענקשאפט אין בליק
און הויבט אָן דאָס ערשטע מאָל פלוכצן,
און לאָזט זיך אין גאסען און מארקען ארום
אליהו הנביא צו זוכצן . . .

אַלס זינדיגער מענש איז ער ניט אין שטאנד
אליהו'ן דערזעהן ! שוין פערפאלצן !
אזוי ווערט דער מלאך אלס אַרימער מענש
וואס ווייטער אלץ מעהרער געפאלצן . . .

ער ווערט אויך דער ערד דאָ פערשפּאט און פערלאכט
און קיינער פערשטעהט ניט זיין וועזען,
און אומעדום שטרויכעלט זיין פוס און ער פאלט — — — —
ער איז דאָך א מלאך געווען ! . . .

די צוויי ראַדיקאַלען.
(ניו־יאָרקער באַלאַדע)

ערב פּסח. העל און ליכטיג
און דאָס לעבען שלאָגט מיט קוואַלען;
אין קאָפּע־הויז ביי אַ טישעל,
זיצען זיך צוויי ראַדיקאַלען.

מיט פּערבענקטע שטומע בליקען
קוקען ביידע זיי זיך איבער,
באַלד דאַרף אָנקומען דער אוועגט,
און זיי ווערען טריב און טריבער.

ביידע זעהען זיי אַ סדר
פּאַר די אויגען פּרעכטיג, הערליך;
אָבער רעדען וועגען סדר,
איז פּאַר ביידען גלייך געפּעהרליך.

„ס'קען „ארויסגעבען" דער חבר
באַלד מיין אידישקייט, וואָס וויים איך?
טראַכט זיך אייגער וויי דער צווייטער —
און זיי רעדען ניט פּון פּסח...

זיצען לאַנג די ראַדיקאַלען,
ביז דאָס שווייגען ווערט זיי פּיינליך;
— נעהט איהר ערגיץ היינט אין אָוועגט?
— אין טעאַטער העכסט וואַרשיינליך.

— אין טעאטער — זאָגט דער צווייטער —
בין איך נעכטען שוין געווען.
איך וועל אין דער היים היינט בלייבען,
כ׳האָב א וויכטיג בוך צו לעזען.

און זיי קוקען אָן זיך ביידע
ווי זיי וואָלטען וואָס פערשטאַנען;
ווי אַמאָל דאָרט אין טאָלעדאָ
צוויי אונגליקליכע מאָראַנען...

דער איד מיט'ן קרייץ.

צוויי מאַנאַט איז יוסף — א העלד א סאַלדאַט —
אין מאַסקוער שפּיטאַל אַבגעלעגען;
געקומען צו זיך נאָך די וואונדען און באַלד
מען הויבט אָן א שאלה צו פרעגען:

ווער איז ער, דער העלד מיט'ן קרייץ אויפ'ן ברוסט,
געהערט ער צום אידישען גלויבען?
א איד איז דער העלד מיט'ן קרייץ און מען קען
איהם בלייבען דאָ מעהר נישט ערלויבען.

נאָך ש ו א ך איז דער איד מיט'ן קרייץ אויף דער ברוסט,
מוז רוהען א צוויי דריי מאַנאַטען —
נו, וועט מען איהם שיקען צוריק אין דער היים
אין אידישען תחום, צו זיין טאַטען...

דאָן ענטפערט דער איד מיט'ן קרייץ אויף דער ברוסט:
מיין טאַטע אין קריג איז געפאַנגען;
צי לעבט ער נאָך ערגיץ, צי לעגט ער וואו טויט?
צי אפשר ביי'ן שונא געפאַנגען?...

דאָן טראַכט מען א מיטעל: עס איז דאָך געווים
א מאַמע, א שוועסטער געבליבען?
און ס'ענטפערט פערביטערט דער העלד מיט'ן קרייץ:
מען האָט זיי פון דאָרטען פערטריבען...

„נו, איז דאָך געבליבען א הויז מן הסתם!“ —
דאָ ווישט זיך דער העלד אויס די אויגען:
דאָס הויז האָט א קריסטליכער שכן פערכאַפט
און האָט דאָרט אריין זיך געצויגען...

— „אזוי איז די מעשה... ווי באלד אז דו האָסט
אין ערגיץ קיין היים איצט, מיין ליעבער, —
־אן מוזען מיר שיקען דיר זוכען דיין פּלאַץ
צוריק אין די גראָבענעם און גריבער“...

און שטיל איז געוואָרען דער אידישער העלד
און מעהר ניט געהאט וואָס צו זאָגען, —
געוואָרפען א בליק צו דעם קרייץ אויף דער ברוסט,
און האָט זיך ג ע ש ע מ ט איהם צו טראָגען...

די קעלנערין.
(א ניו־יאָרקער בילד)

...ס'איז א רעסטאָראַנט, וואו ס'קומען
זאַטע מענשלעך ווערען זאַט,
יענע הערערן די בעקאַנטע,
געראַזירטע ריין און גלאַט...

פון די אויגען וועהט א קאַלטקייט
און עם דאכט זיך, דאָרט וואָס פריהרט...
פונקט א בארבער וואָלט פון הארצען
די געפיהלען אויסראַזירט...

דאָך דערלאַנגט די שעהנע בעללא
זיי דאָס עסען, צי דעם טרונק,
פלאַמט אין זיי'רע לעערע הערצער
אויף א ווילד־בעסטיאַלער פונק.

„אַפעטיטליך!" — פליסטערט אייגער
צו דעם צוויייטען, ווען ער פרעסט,
און זיי שלינגען זי מיט בליקען,
יעדען קעהר פון איהר און זשעסט.

אַבער בעללא האַסט זיי אלע,
דען זי קען זיי אלע גוט!
דאָך א קעלנערין איז בעללא,
איהרע פליכטען בלויז זי טהוט!

און זי שמייכעלט יעדען גאסט צו,
אפט פערבייסענדיג די ליפ,
אך, די „ווידזשעס" זיינען קליינע
און דער עיקר איז דער „טיפ".

יעדער שמייכעל איז א ניקעל,
פון צוויי שמייכלען ווערט א דיים —
אזוי האנדעלט זי מיט שמייכלען,
ביז זי געהט ביי נאכט אהיים.

אין איהר אייגזאם־קליינער ציממער,
וואלט זיך וויינען איהר געוואלט,
נאר עס לוינט ניט: ס'האט פאר טרערען
קיינער איהר נאך ניט בעצאהלט.

סטרייק.

אין די הייזער הערשט שוין נויט,
קלייגע קינדער שרייען ברויט!
און די גרויסע אין די ווינקלען
זיצען און די טרערען פינקלען
און א קינד לייגט קראנק אין וויעג —
דאך מיר דולדען ביז'ן זיעג!

אין די הייזער ארמוט שוועבט
און די אלטע שפּין זי וועבט
אויף דאם ניי שוין די געוועבען
און פול פחד קוקט דאם לעבען
און דער טיש איז ניט געדעקט —
דאך דער קאמפף איז ניט געעקט!

אונזער ארמוט האט דערשפירט
פון דער וואהנונג אונזער ווירט
און וואם איז דער שלעכטער אויסען?
צאהלען אדער לייגען דרויסען
אויפ'ן רענען אויפ'ן וויגט —
דאך דער קעמפּענדער געווינט!...

א געזאנג צו קעמפּערינס.

וועלכע פאַהנען פלאַטערן
ווי א ים א ברוויזענדער?
וועלכע טריט עס הערען זיך
פון די צעהנדליג טויזענדער?

עפּעס הער איך זינגענדיג
ליעדער קיין געוועהנליכע,
און ווי קומט בעגייסטערונג
אין די טעג די קליינליכע?

העי, דער מארש, דער איידעלער
איז אזוי בעדייטענדיג,
פונקט בת־מלכות, וועז פּאַראוים
פאַהרט די מלכה רייטענדיג!

וועלכע אויגען שטראהלען עס
אזוי לוסטיג בליקענדיג,
וועלכע שטימען שאלען עס
אזוי העל־ענטציקענדיג?

קענט איהר אונז'רע שוועסטער ניט?
די אין שפּיר טרויערען?
איצט אין קאַמפּף מארשירען זיי
צו די פרייהייטס־טויערען.

נעהמט מיך, פרײַנדינעס, מיט מיט אײַך
ד'בין א ברודער אײַערער,
אונטער פרייהייטס־פאָהן זײַט איהר
שענער נאָך און טײַערער!

דער שונא.

אין א גראָבען ביי פּשעמיסל,
אָבגערוסען, אָבגעשלוסען,
רוהט זיך אויס'עט א סאָלדאָטל
נאָכ'ן לאַנגען שווערען שיעסען.

א געבוירענער פון קאָוונא,
שטיל געפּיהרט דאָרט די געשעפּטען;
איצטער שלאָגט ער מיט'ן פּיינד זיך
מיט די לעצטע, לעצטע קרעפּטען.

אך, ער ליעגט דאָ אין די גריבער
לאַנגע טעג און לאַנגע וואָכען,
דאָך די פּעסטונג וועט מען נעהמען!
האָט דער קאָוונער איד בטחון.

יאָ, ער מוז, ער מוז זי נעהמען,
דען די שטאָדט איז לויטער אידען;
און א אידען איצט דערזעהען —
אך, ווי וואָלט ער זיין צופריעדען!

ס'וואָלט דער „ראָטנער" אָבגעלאָזט איהם
זיכער אויף א טאָג א גאַנצען;
אך, ער וועט צו זיינע ברידער
לאָזען זיך מיט פּרייד און טאַנצען.

און ער וואָלט דעם ערשטען אידען
גלייך אריינגעקוקט אין ד׳אויגען,
און ער וואָלט מיט גרויסער ליעבע
בריוט די האַנד איהם אויסגעצויגען.

ס׳וואָלט דער איד זיך ווי דערשראָקען
און פערוואונדערט ווי חלום:
א סאָלדאָט פון בייזען רוסלאַנד
גיעט אין גאָס איהם אַב גאָר „שלום!"

וואָלט ער איהם צוריק געשמייכעלט:
„מאַכט, ר׳ איד, נישט קיין געדודער;
טאַקע... יאָ... איך בין פון רוסלאַנד,
אַבער איך בין אייער ברודער.

טעג און נעכט אין הייהל געלעגען,
פונקט ווי חיות ניט ווי מענשען;
האַב דעם טויט געקוקט אין פּנים —
וואָלט איך וועלען גומל בענשען".

ווו זשע איז דאָ א בית מדרש?
וועט ער שמייכלענד פרעגען וויעדער:
„און א מוכר ספרים ווייזט מיר,
קויפען מוז איך ב׳איהם א סדור".

„און א נייעם ארבע כנפות
דאַרף איך נויטיגער נאָך האַבען.
טאַמער פאל איך, זאל מען וויסען,
צווישען אידען מיך בעגראבען..."

אָבענד-גערַאנקען.

א קאַרטען-ליעדעל.

פערשפּיעלט האָסטו אלעס, שלימזל,
זיי האָבען די קאַרטען געזעהן;
אריינגעקוקט שטיל און בגנבה
און ס׳קאָן קיין געווינם ניט געשעהן.

און אויב דו בעהאלטסט זיי, אפילו —
אָן פּנים דערקענט מען די צאָהל:
קיין קעניגין לאַנג ניט געהאַט שוין —
א ניינטעל, אָן אונטער אמאָל...

און וואלסטו די שפּיעלער דערשרעקען
אָן מאכען זיך מוטיג און גרויס;
די באַנדע איז קלוג און בעמערקט דאָך,
אז ס׳פעהלט דיר דער קעניג, די טויז...

עס לאכען די שפּיעלער ביים טישעל
און קוקען מיט חוזק דיך אָן,
און מורמלען ביים טישעל פּעראכטליך:
ער האָט בלויז צו שפּיעלען א י י ן קאָהן!...

אין אַ פרעמדען לאַנד.

(פרויי נאַך לענוא.)

אין אַ פרעמדען לאַנד די רויז,
האַב איך אַבגעפליקט זי,
ליעבע מיידעלע מיינס, דיר בלויז
וואָלט איך איצט געשיקט זי.

דאַך ביז גרייכען וועט דיין הויז,
ווייט פאר הונדערט מיילען,
וועט די רויז שוין וועלען אויס —
רען די רויזען אייליען...

א גרום.

און זאָלסטו דאָס לעבען בעטראכטען
מיט רוהיגע, שטילע געדאנקען,
וועסט אַלע פערגניגען פערלאָזען
און נעהן צו בעווכען א קראנקען.

ער לייגט דאָרט פערגעסען און איינזאם,
פון וועלט און פון פרייַנד אבגעריסען;
דערצעהל איהם, אז אַלע דאָ, אַלע —
מיר לאָזען איהם האַרצליך גערִיסען.

דו זאָלסט מיט א שמייכעל א גוטען
ביי'ן בעט איהם צוקאָפענס זיך זעצען,
און וועט ער דיך פרעגען — דערצעל איהם:
מיר זיינען פערפלאָנטערט אין נעצען.

מיר קענען זיך קיינמאָל בעפרייען
פון שווערען און לעערען געוודער;
און שטענדיג אונז פלאָגט דער געוויסען:
ס'לייגט ערגעץ א קראנקער, א ברודער...

אין דער שפעטער שטונדע.

אין דער שפעטער אבענד־שטונדע
וועז דו געהסט אליין,
דאכט זיך, אז פון יעדער חורבה
טראגט זיך א געוויין.

דאכט זיך, אז פון שווארצען גארטען
וואו ס'איז טריעב און קאלט,
קוקט ארויס דורך בוים און צווייגען
עפים א געשטאלט...

דאכט זיך, אז דיין פרייתד, דער נוטער
נאך פון אלטע טעג,
איז פון קבר אויפגעשטאנען,
געהט דיר נאך דיין וועג.

און דו לאזט זיך לויפען ניכער
און עס העלפט נישט דאך,
דען דער טויטער איז נאך פלינקער
און ער יאגט דיך נאך...

די נאכט.

די נאכט איז דאן לאנג
געוועזען און באנג
און שטיל, אהן א קלאנג.

נאר אפט פלעגט א ווינד
א רויש טהאן געלינד
וו׳א קרענקליכעם קינד.

איך האב מיך דערפרעהט:
א פרייגד אפשר געהט,
כ׳בין קושען איהם נרייט!

איך ווארט און איך הער —
ס׳איז ניט געווען ער —
א ווינד און ניט מעהר!...

צום רעגענדיל.

רויש, רעגענדיל, רויש אין די שויבען,
פערוויעג מיך מיט טרעהרען פון הימל;
כ'ווי׳ל רוהיג אביסעלע בלייבען
און אלעס פערגעסען אין דרימל.

רויש, רעגענדיל, כ'פיה׳ל מיך נענעזען,
ס'איז ליעב מיר דיין ניגון צו הערען;
דאס ליעד פון מיין מאמען געוועזען
איז אויך גאר אהן ווערטער, בלויז טרערען...

ברען אויס.

ברען אויס, א, לעבען מיינס, ברען אויס!
דער דאָכט געבליבען איז ניט גרויס:
זאָל ליכטיג זיין די לעצטע טעג —
צום לעצטען וועג!...

ניט גוסס, לעבען מיינס, ניט צאנק,
פערשווינד, ווי פריהלינגס א געדאנק...
איך וויל ניט קארגען... כ'האָב עס פיינט!
זאָל ליכטיג זיין איין היינט!

חלומות.

כ׳האָב געהאט חלומות
שעהנע יונגערהייט...
אך, ווי מיאום האָט זיי
ס׳לעבען מיר בעשיידט...

אויף די טרויטען־פליגלען
האָב איך הויך געשוועבט,
אויף געגרינטע בערגער
האָב איך פריי געלעבט.

אָפט בין איך פערפלויגען
ביז דער העלער זון,
און פערבלענדט געוואָרען
און פערפיהרט דערפון...

און פערברענט די פליגלען
פון דעם שעהנעם טרוים;
בין צו דר׳ערד געפאלען,
און איך אָטעם קוים...

אײנזאמקײט

א פערוואַרפען וועלדעל,
ערגעץ אין דער זײט;
אך, ווי ציהט אהינצו
אין דער אײנזאמקײט!

דאַרטען זעץ זיך נידער —
קיינעם נעהם נישט מיט
און דעם קאָפּ געבוינגען
זינג דיין אײנזאם ליעד...

צוויײגען שווייגען רוהיג,
שאָקלען מיט קיין בלאַט,
און דו ביסט דאך אלענר
און פון לעבען מאט.

שטערען וועט דיך קיינער
אין דיין שטילען טרוים;
דען ווי דו איז אײנזאם
דאַרטען יעדער בוים...
* * *
ווי גרוי זיי זיינען אלע,
ווי וואַכעריג און קליין;
זיי זיינען מיינע ברידער —
איך ווילֿ עם ניט פערשטעהן!

וואָס זאָל איך מיט זיי רעדען,
מיט זיי, בשעת איך זיץ?
איך קאָן זיי נאָר דערלאַנגען
פון פינגער קוים די שפּיץ!

איך האָב פאַר זיי קיין לִיעבע,
איך האָב פאַר זיי קיין האַס;
מיך ציהט צום שטילען גאָרטען,
און זיי צום מארק און גאַס

נו, שיידען מיר זיך ברידער,
אָהן וועַרטער, שטיל און שטום
איך וועל אמאָל פון גאָרטען
אייך צושיקען א בלום!...

עס דאַכט מיר...

עס דאכט מיר, איך האָב וואָס פערלוירען אין וועג,
איך וויים דאָך ניט וואָס...
זאָל איך צוריקגעהן? עס איז אזוי וויט —
עס איז א פערדראָס!

איך האָב וואָס פערלוירען און וויים דאָך ניט וואָס...
צי האָט עס א ווערט?
לאָז איך עס איבער, — דער טאָג איז שוין קורץ,
און גרויס נאָך די ערד...

עס פאַלען שוין שאַטענס פון בוימער און בערג, —
מיין שאַטען איז לאנג...
דאָס הארץ איז ניט רוהיג, עס שרייט: קעהר זיך אום,
דער שאַדען טוט באנג!

דאָ בלייב איך גאָר שטעהן מיר אין מיטען דעם וועג,
אין חושך געהילט...
איך האָב וואָס פערלוירען, איך וויים דאָך ניט וואָס —
איך האָב וואָס פערשפילט...

אָוונד.

כ'בין געגאנגען, געגאנגען, — ביז וואנען
בין הינטערן שטאָדט שוין געשטאנען:
און שטיל איז געווען ארום —
א בוים האָט געשאָקעלט זיך פרום.

די זון איז ארונטער, ארונטער
אהינטערן וואלד רויט, ווי צונטער,
און טונקעלער, טונקעלער ווערט — —
איך האָב מיך פערקלערט!

געטראכט פון די ביסעלע יאָהרען,
וואָס זיינען זיך רוישיג צעפאָהרען...
געבליבען צו פאָהרען ניט פיעל —
עס טונקעלט... פארנאכט... עס ווערט קיהל!...

א פאָרל איז שטיל-שטיל אריבער,
א מיידעל א יונגס און איהר ליעבער...
דאָס מיידעל אזוי ווי בעקאָנט — —
איך האָב מיך דערמאָנט!

קום שוין.

קום שוין, קום שוין, אומבעקאנטער,
קלאפ מיר אָן אין טיר;
ווי אויף פרייהייט א פערבאנטער
ווארט איך אלץ אויף דיר...

יאָהרען לאנג אין וויסטען חדר
הער איך דיינע טריט;
כ'קוק אין פענסטערל כסדר,
דאָך דו קומסט אלץ ניט...

איז דיין בשורה לויטער פריידען,
שנעלער ברענג זי, טראָג!
טאָמער אומגליק, לויטער ליידען —
קום, נאָר עפעס זאָג!

דער וואנדערער.

אין דער וועלט זיך אומגעטריבען,
אויסגעוועזען דאָ און דאָרט;
טיילען לעבען איז פערבליבען
אומעטום, אין יעדען אָרט.

דאָ פון ליעבעס־בוים גערוסען
זיסע פרוכטען אלערליי;
ערגעץ האָט א שלאנג געביסען
ביז דעם טיעפסטען, גרעסטען וועה...

דאָרט א שמחה, דאָ אן אומעט,
דאָרט א גליק און דאָ א צער;
און איך וואנדער ווידער אום'עט,
איך, דער יונגער־אלטער נאר...

און אויף באהנען און אויף פוהרען
וואנדער איך, ווי האלב אין טרוים;
נאָר ניטאָ שוין מעהר קיין שפורען
סיי פון שלאנג און סיי פון בוים.

שווייג דו ים!

שווייג, דו ים, נעבוג צו שוימען, —
לאָז א ביסעל רוהיג טרוימען.
טראָג די שיף זאכט אויף דיין רוקען,
לאָז מיך נאָכדענקען אוֹן קוקען.

רונד ארום איז וואסער, הימעל,
נישט קיין בוים אוֹן נישט קיין בלימעל —
אלעס איז געבליבען הינטער —
וואָס־זשע ביסטו, הארץ מיינס, מונטער?

צי פון אלץ, וואָס איז געוועזען,
ווילסטו וועלען איצט געניעזען —
אוֹן דו ווילסט בלויז טראכטען, טרוימען
פון די וועלט, לערע רוימען?

צי ערוואַרטסטו לענדער נייע,
מענשען גוטע, מענשען פרייע,
אוֹן עס וועלען דיך עמפאַנגען
שעהנע שוועסטער מיט געזאַנגען?

— — — — — — — — — — — — — —

שיף, מיינס, שיף מיינס, טראג זיך שנעלער,
איך די אויגען וועלט מיר העלער,
אוֹן איך זעה: דאָס שעהנס אנטקעגען
קומט פון וועלט, נייע וועגען!...

וואוהין?

וו׳הין וויל סטו, נשמה, וואוהין?
בי בערג זיינען הויך,
די וואלקענדלעך בליק,
די ערד און די בוימער — ווי גרין!
וו׳הין וויל סטו, וואוהין?

א, האַרך, ווי די בין
זומעט און פליהט,
זי פלאטערט און ציהט
אהער און אהין —
וו׳הין וויל סטו, וואוהין?

א, קוק דאָרט אין מערב אהין —
די זון — זי פערגעהט
קיל עכריג, רויט
אהין, אלץ אהין —
וו׳הין וויל סטו, וואוהין?

פערגעבונג.

כ׳טראג א הארץ פול ליעבע,
כ׳בין מיט ליעבע רייך:
גוטע מענשען, שלעכטע —
אלע זיינען גליך.

זינג מיר ניט פון טוגענד,
רעד מיר ניט פון זינד;
יעדער מענש בלויז שפילט זיך,
שפילט זיך ווי א קינד.

קוק מיט פאטער־אויגען
אויפ׳ן קורצען שפיל...
גיב זיך אפט א בייזער,
אבער ניט צופיעל!

דען די קינדער שפילען,
ביז ס׳פערגעהט די זון,
און זיי נעהען שלאפען —
ס׳איז קיין בייז דערפון!

דער שלאָם.

עם שטעהט צווישען פעלדער
א הויכער, טריבער שלאָם,
די פענסטער שוואַרצ פערהאנגען —
וואָס טוט זיך דאָרטען, וואָס?

עם גענהען לייט און פאָהרען
און קוקען טיף אריין —
דאָס הארץ פאלט איין פאר פחד:
וואָס קאָן דאָרט אינוו'ניג זיין?

דאָ קומט א לץ א דאָרער
מיט אויגען קעציש־גראָה
און לאכט זיך קאלט פונאנדער:
ס'איז אינוו'ניג גאָר נישטאָ...

דאָן ווערען מאנכע רוהיג:
דער לץ איז זיי געוונג...
און פאָהרען מונטער ווייטער
און זיינען ווידער קלוג.

דאָן שפרינגט א יונג א בלאסער
ארויס, — די אויגען — קויהל!
און פרעגט: דער שלאָם ווי קומט דאָ?
כאפט ווידער אָן א גרויל...

שאטען.

אין דער היים דאָרט, ביי מיין זיידען
איז א לעמפּעלע געווען;
אין די אָווענדס פּלעגט עס ברענען
שוואַך און טונקעל, קוים צו זעהן...

בלויז דעם זיידען ביי דעם ספר
לייכט דאָס לעמפּעלע ניט פּיעל;
מיר, די קליינווארג, אין דער פּינסטער,
איינגעטוליעט זיצען שטיל...

נאָר די שאָטענס, הויך און ריזיג,
טאנצען, שפּרינגען אויף די וועגט;
נרעסער איז דעם זיידענס שאָטען —
כ'האָב איהם לויט דער באָרד דערקענט...

קליין דאָס לעמפּיל, קורץ דאָס קנייטעל,
דאכט זיך, באלד אָט לעשט זיך אויס...
דאָך די שאָטענס, ווי זיי זיינען
אזוי אָנזיכטיג און גרויס...

אך, פון וואנען — טראכט איך דעמאָלט —
וועלען שאָטענס ווי פון שפּרוך:
צי פון זיידענס צויבער־לעמפּיל,
צי פון זיידענס אלטען בוך?...

לאנג געשטארבען איז דער זיידע,
אוּן דאָס לעמפּל ברענט ניט מעהר;
ביידענם קנייטען אויסגעלאָשען —
אוּן דער ספר אויך ניט דער!

אלץ בענייט אוּן אלץ געענדערט,
אוּן פערלאָשען אוּן פערווישט —
דאָך די שאָטענס, יענע שאָטענס
שפרינגען אלץ נאָך, שטארבען נישט.

ביים וואסער

אויפ'ן וואסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג;
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם ווייטען וועג...

אויך א מאסטבוים וועהט א פאהנע
פון א פרעמדען לאנד,
דאַרטען וואוינען גוטע מענשען,
פאר מיר — אומבעקאנט...

דאַרטען איז דער הימעל לויטער,
און די ערד איז גרין;
און ווי פאלמען אלע מיידלעך,
צערערן — די זיהן.

דאַרטען וואַלט איך יונג געוואַרען,
אַבגעפרישט מיין בליק;
דאַרט געפונען וואלט איך אפשר
מיין פערלאַרען גליק...

אויפ'ן וואַסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג;
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם ווייטען וועג...

משיח-צייט.

איהר גרויע, איהר נאקעטע זעלעז,
אהן לײדען, אהן פרײדען:
ווער וועט אייך בעהעלפן,
אין ליכט אייך בעקלײדען?

אָ, איך קאָן שוין ניט מעהרער פערטראָגען
אייער גוסס'ען, צאנקען:
אָ, צוויבערער! קום א וואָרט זאָגען,
און זאָלען זיי גלאנצען און בלאנקען!

*

אלץ איז באנקראט:
דער מענש און גאָט;
און וואָס דו זעהסט
איז שימעל און פּעסט.

טויט איז דער מוט,
ליעבע און גלוט:
קאמפּף און האס —
עס טריאומפירט די גאס.

אלץ פאלט אין קראך
פון גרונד ביז'ן דאך.
דער מענש פאר שרעק
לויפט אין שענק אוועק.

נאר שא — עפעם שאלט,
ווייט ערגיץ קנאלט —
עס בלאזט א טרומייט —
משיח געהט... משיח געהט!...

דאָם בוך פון לעבען.

וואו נעהמט מען דעם לעהרער,
וואָס זאָל אונז בעווייזען
אין בוך פונ׳ם לעבען
צו שרייבען אָהן גרייזען?

עם נעהמט ווי א שוידער
די זעל אונז אריבער,
דאָם בוך פון׳ם לעבען,
וועו מ׳קוקט עם בלויז איבער: —

פערשריבען אין אייגעניש,
אָהן וואָג און אָהן מאָס,
פיעל ווערטער — פוּר ליגען,
און קרום יעדער אות...

איין בלאט א פערפלעקטער
(א, דאכט מיר, אין בלוט!),
א צווייטער — חשבונות,
וואָס שטימען ניט גוט...

און קומט צו דער ענדע —
דאָס בוך איז פערמאכט,
קענסט נארנישט פערריכטען:
עס פאלט צו די נאכט!...

* * *

אָ, ביי מיין פענסטער דער בוים!
ווי טרויעריג רוישען די בלעטער...
זיי זאָגען נביאות אויף שפּעטער
און טרויסען דעם אייביגען טרוים!

דעם אייביגען טרוים אָהן בעשייד
פון זיין און פון בליהען און פארבען,
פון וועלקען און דאַרעו און שטאַרבען —
דעם טרוים פון דעם לעבען און טויט!...

מיר דאכט זיך...

מיר דאכט זיך, די ערד איז צעשטויסענער גלאז, און איך גיה!
די פים זיינען נאקעט, און שפיציג דער גלאז —
עס טוט וועה!
פון ווייטען דארט ווינקט מיר א טיך און א פעלד;
א, איך אייל!
דאס בלוט אבצו־וואשען און רוהען אין פעלד
כאטש א וויי!
נאר ס'רוקט זיך דער טיך און דאס פעלד אלץ אוועק;
א, פארוואס?
איך ווייס ניט, ווער רייצט זיך מיט מיר, און איך פאל
אויפ'ן גלאז!..

אין גאס.

דו געהסט אין גאס — די מענשען־כוואליע,
זי רוישט מיט לעבענס־שטורעם;
דו געהסט און טראכסט: אך! אלע גליקליך —
נאר דו ביסט פול יסורים!

און פון דעם עולם זעהט דיך אייגער,
די אויגען קנאה בליצען:
ער אויכ'עט טראכט: אך! אלע גליקליך —
דאס איז דעם לעבענס וויצען.

די בלינדע ליעבע.

איך קוש דיך מיט אויגען פערמאכטע
און פיהל ווי א דאָפּעלן גליק;
מיט אויגען פערמאכטע דערזעה איך
די ליעבע, די ערשטע צוריק!

און עפען איך אויף מיינע אויגען,
דערזעה איך אויך דיינע פערמאכט...
מיט דיר איז דאָס זעלבע געשעהן:
אויך דו האסט פון ערשטען געטראכט...

צו אייפערזיכטיגע.

אָ, זייט ניט אזוי אייפערזיכטיג,
אָ, זייט אנשטאָט דעם בעסער קלוג;
יאָ, ליעב האָב איך אַלע אייך — ריכטיג! —
דאָך ליעבע פערמעג איך גענוג.

די איינע געפעלט מיט די בעקלעך,
וואָס בליהען, ווי רויזען א פּאָר;
דער אנדערערס קויל קלינגט ווי גלעקלעך,
און ס'דאכט מיר, עס זינגט ווי א כאָר.

נו, וויל איך א גארטען פערמעגען,
און האָבען א כאָר אויך דעריין...
אָ, דרויסען איז הארבסטיג און רעגען —
מיין כאָר אין מיין גארטען — אריין!

די הוילונג.

קוש מיר אויס די גראהע האָר,
מיין זים הארץ,
אפשר וועלען זיי צוריק
ווערען שוואַרץ!

קוש, מיין גאלד, פון אויג מיר אויס
דעם יאוש־בליק;
וועל איך אפשר ווערען פרום,
גוט צוריק...

קוש פון מויל דעם סם מיר אויס
און פון צונג,
וועל איך אפשר ווערען צ'רים
דום און יונג...

דער שמעטערלינג און די בלום.

די בלום, א חודש אלט,
א טאג דער שמעטערלינג, —
נו, פליהט ער צו איהר
און פלאפעלט אוים אלצדינג...

„איך גיה באלד פון דער וועלט:
געלעבט האב איך צו לאנג!
גענאסען האב איך פיעל,
געלעבט אין פרייד, גיואנג...

און ליעבעריי גיעפיהרט
מיט יערער בלום און בלאט...
אצונד איז נאכט... שוין נאכט,
איך פיהל מיך עטוואס מאט...

א דו, די לעצטע זיי
און אויך דיין ליעבע שענק...
און ווען איך שטארב ביי דיר,
גערענק מיך לאנג, גערענק!"

פריהלינג און ליעבע.

וואָס איז עס פריהלינג? פריהלינג איז ליעבע.
וואָס איז עס ליעבע? ליעבע איז פריהלינג;
פריהלינג און ליעבע — פון גאָטס גנאָדען ביידע,
ביידע א גאָלדענער, ליכטיגער צווילינג.

ביידע זיי וועלטן געבאָרען אין שטראָלען,
ליכטיגער פריהלינג און לויטערע ליעבע;
ביידע פערוועלקען און שווינדען אין שאָטען, —
טעג קומען אָן דערנאָך בענקענדע, טריבע..

דאָך אין די טעג, אין די שאָטענס פערהילטע,
ווינקט דיר א פריהלינג א נייער אין בלומען;
און נאָך דער ערשטער פערלאָרענער ליעבע
שוועבט דיר דאָס בילד פון דער צווייטער, וואָס ט'קומען...

דער שמעטערלינג.

ליעבסטע, א שמעטערלינג זיין וויל איך אויך,
מיר נעפעלט!
קורץ איז דאס לעבען, עס איז נאר א הויך
אין דער וועלט!
וואו איז אין לעבען דער צוועק און דער ציעל?
נאריש אוז דום!
איך בין דער שמעטערלינג (ס'איז נאר א שפיל!)
דו ביסט — די בלום.:.

נייע און אלטע ליעבע.

און ווידער א ליעבע א נייע —
די אלטע פון הארץ אויסנעריסען:
דאך קומט אלץ די אלטע, די אלטע,
אזוי ווי אלײן, אהן דיין וויסען...

און ווידער א ליעבע א נייע,
און ברענט אויך אזוי ווי א פייער:
דאך יענע, די אלטע, בעפאלט דיך,
און לייכט פון דער ווייט אזוי טייער.

און ווידער א ליעבע א נייע:
א קושען, א צערטלען, א גלעטען...
דאך וואלסטו צו יענער אנטלויפען
און גליק, אויף די קניה, ביי איהר בעטען...

טרויטעריי.

איך ליג מיט אפ'נע אויגען
און טראכט פון איהר, מיין גליק;
נעוועז ערשט נעכטען איז זי,
און שוין בענק איך צוריק.

און זעה איך זי צומארגענס,
דאן זאג איך איהר: פערבלייב,
פערבלייב מיט מיר אויף שטענדיג
און וואר מיין טייער ווייב. —

און אויב ס'איז קליין מיין צימער —
א פאלאץ בוי איך אויס,
די וועלט פון ווייסען מארמאר,
די פענסטער העל און גרויס.

און מאך דיך פאר א מלכה
און טו דיר אן א קרוין,
און נאכטראגען דיין שלעפע
וועל איך אליין, אליין...

צו איהר.

עס ווערט מיין הארץ פערגיפטעט
פון וועלט און לעבענס־גאל;
אָ, קום צו מיר, מיין גוטע,
און זיי מיין זיסער קוואל.

איך נעה ארום פערביטערט
פון מענשענס שפּאָט און גיפט;
אָ, קום צו מיר, מיין ליעבסטע,
דיין מויל בלויז האָניג טריפט.

איך רער מיט מענשען ווערטער,
און זיי צוריק—א שטיין;
נו, ווי׳ל איך איצט נאָר רעדען
מיט דיר, מיט דיר אליין!

איך בלאָנדזשע מיט מיין ליעבע —
וואָס ברויך זי גאָם און מארק?
נו, ווע׳ל איך זי דיר שענקען,
מיין ליעבע גרוים און שטארק!

רחמים.

געקומען אמאל איז זי נאר אומגעריכט
מיט צארטען און בלאסען און נאסען געזיכט.
„וואס ביסטו, מיין עלענדע טויב, אזוי בלייך?" —
האב איך זי געפרעגט מיט רחמנות און ווייך.

זי האט ניט געענטפערט, זי האט נאר געניקט
צו מיר אויפ'ן הארצען און פעסט זיך געדריקט...
דאן האב איך פערשטאנען, או אלץ איז שוין שפעט,
און האב זיי געטרייסט און געקושט און געגלעט...

דאָך איך גלויב...

...דאָך איך גלויב, עס וועט זיך טרעפען,
ס'וועט די טיר זיך טון אָן עפען
וועָן פּאַרנאַכט,
שטיל און זאַכט.

אין מיין איינזאַם שטיל־עָן חדר,
שאָרכענד, אין די זיידען־קליידער
אָנגעטאָן —
קומט זי אָן!

ווי א צנועה, טיף געבויגען
לאָזט אראָב זי איהרע אויגען —
אויגען בלוי,
בליקען טוי.

— אָ, וואָר ביסטו? — וועל איך פרעגען —
און דורך וועלכע לענדער, וועגען
קומסט אהער,
ברענגט דיך וואָר?...

פערשפּעטיגט.

א, איך האָב דיך פערשפּעטיגט, מיין קינד.
עס בלאָזט שוין דער ווינט,
און בלעטער פאלען,
און ס׳לשעען זיך שטראהלען — —
פערשפּעטיגט, מיין קינד...

א, הערסטו, דער שטורעם קומט אָן.
אלץ איז פערשפּילט אין קאָן.
א פינסטערע נאכט,
טיר און טויער פערמאכט.
א, וואָס הויבט מען אָן צו טון?

* * *

דו אַרימער מענש,
וואָס נארסטו זיך אָב.
און פילסט מיט חלומות
דיין הארץ און דיין קאָפּ?

און זוכסט דיר אין לעבען
א שטיצע, א טרייסט,
און קוסט צו דער ליעבע
זיכער און דרייסט.

די ליעבע, א בליץ איז
פערשווינדט, ווי א בליק....
דו קוקסט זיך ארום —
און ס'איז פינסטער צוריק...
* * *
עס שטעהט דער יונגעל בלאס, דערשראסען,
איהם ציטערן די שווארצע לאקען...
א, שעהנער יונגעל, שרעק דיך ניט!
ניט דיך, ניט דיך דאך מיינט מיין ליעד!

דיך האב איך האלט, דיך האב איך נערן,
דען ריין ווי פערעל — דיינע טרערען,
און דיין געלעכטער קלינגט און שאלט,
פונקט ווי א קוואל פון פעלזען פאלט...

א, זאל מיין ליעד דיך נישט בעטריבען,
עס וועט די יונג־פרוי שטארק דיך ליעבען.
אט, זעה: זי רייסט פאר דיר א בלום,
און ס'בליבט מיין אלטע לידעל שטום!

וועם דיין הארץ.

וועם דיין הארץ פערלאנגט זאל קומען,
וועם דיין אויג קוקט אויס,
יענער קלאפט אין פרעמדע טירען,
דיינע וויכט ער אויס.

וער עס מאכט דיר שווער אוו איבעל,
יענער קומט צו געהן,
לאנג זיצט ער ביי דיר אין שטיבעל —
דו ביסט אלץ אליין...

דער פרייער פויגעל.

געקומען דער פויגעל פון לענדער פון ווייטע,
(געוועזען צוואמען מיט חברה פערשייטע),

געקומען צום בוים, וואו זיין נעסט איז געשטאנען.
געזוכט איהם — צעטראגען; ער ווייס ניט פון וואנען...

דער בוים דער אוראלטער האט נאך א שטיל־שווייגען
נעברומט און געשאקעלט די גראה־דיקע צווייגען:

און האט זיך גענומען דא מוסר איהם זאגען:
„דיין היים, זעה, איז חרוב, דער נעסט איז צעטראגען..

און וואס איז דער תכלית פון יאגען, פון ציהען:
א היים מאך אויף תמיד, געגוג ארומפליהען!...

און זעה, ווי איך שטעה אזוי פעסט, אזוי זיכער,
עם שרעקט מיך קיין שטורעם, עם שרעקט מיך קיין וויכער:

ווייל טיף אין דער ערד האב איך וואורצלען געלאזען
און קיינמאל מיין באדען און היים ניט פערלאזען"...

דער פויגעל ער שווייגט, אויפ'ן מויל ווי א זיגעל.
ער טראכט: „דו האסט וואורצלען, איך אבער — פליעגעל!...

צוויי וועגען.

1.

— וו׳הין געהט איהר, יונגע קינדער,
אזוי פאמעליך, שטיל?
אך, געהט דאך, געהט געשווינדער —
צו גענוג האט איהר נאך פיעל.

עס ענטפערן די קינדער:
„דער וועג איז אונז בעקאנט,
די זיידעס און די באבעס
זיי האבען דא געשפאנט...

מיר געהען לאנגזאם, לאנגזאם.
וויל דארט, איהר זעהט, פון ווייט,
דארט שטעהט שוין דער בית־עולם...
מיר האבען צייט נאך, צייט"...

2.

— וואו געהט איהר, יונגע קינדער,
וואָס זינגט איהר אזוי שטארק?
איהר זייט דאך שוין פערמאטערט
צווישען טאָל און בארג.

עס ענטפערען די קינדער:
„דער וועג איז אזוי ניי...
מיר יאָגען, יאָגען שנעלער
און זינגען צו דערביי...

דער וועג — אן אומבעקאנטער,
און ס'איז אזוי צו מוט...
בלויז טאָלען, בערג און פעלזען — —
ס'מוז ערגיץ־וואו זיין גוט!..."

די יונגע מוטער.

שא, מיין קינד... דו ליעג און שוויג —
אויך דער אדלער זיצט אין שטייג;
פון דער שטייג די טיר איז צו
און ער שרייט אזוי ווי דו.

שטילער, קינד מיינס, ס'איז די וועלט
פול מיט שטייגען אויסגעשטעלט;
צי בחנם, צי בעצהלט,
צי פון אייזען צי פון גאלד.

ווארף זיך, קינד, נישט און נישט פלית,
ס'וועט אומזיסט דיר זיין די מיה;
ביזטו קליין, צו ביזטו גרוים —
קענסט ניט פון דער שטייג ארוים.

שא מיין קינד, קיין קלאנג, קיין שארך!
דארט אין שטייג, דעם אדלער, הארך,
איז פון קלאפען באלד שוין מיעד,
פליגלען העלפען איהם אויך ניט!

ווייז נישט קינד מיינס, שטיל אזוי שא.
ס'איז מיין מזל אויך אזא.
אויך געפאנגען האט מען מיך,
שווייג־זשע שטיל, אזוי ווי איך!..

דער דיכטער אין זיך.
(א מעשה'לע)

ס'איז דער דיכטער שוין בעריהמט
און זיין נאָמען פול מיט גלאַנץ;
האָט דאָס פאַלק דערפאר בעשטימט
שיקען איהם א בלומען קראַנץ.

וויל געזונגען האָט זיין ליעד
פון דער ליעבעס פרייד און צער,
זאָל די שעהנסטע פון דעם לאַנד
ברענגען איהם דעם קראַנץ דערפאר.

מיט א שמייכעל, וואָס בעגליקט
גיעט זי איהם דעם קראַנץ אין האַנד:
„ס'האָט דאָס פאַלק איהם דיר געשיקט
„און דיך גריסט דאָס גאַנצע לאַנד!

„אלע, אלע, קליין און גרויס,
שיקען דיר א גרוס דורך מיר!"
דאָך דעם דיכטער ווייזט זיך אויס
ווי זי קוקט אלץ צו דער טיר...

— וואָס־זשע אייַלסטו זיך, מיין קינד?
פרעגט דער דיכטער ווי געקלעמט —
שמייכעלט זי און לאַזט איהר בליק
אויף דער ערד אראָב פערשעמט:

„אונזער ליעבע איז צו דיר,
גרויסער דיכטער, שטארק און הויך,
נאר מיין חתן ווארט ביין טיר,
און ער קען נאך ווערען בייז..."

אליין.

איך האָב צו זיך אליין געריעדט,
צו שטילען מיר מיין וועה;
די שפּיעל זאָל עכטער זיין, האָב איך
פּערוואַנדעלט זיך אין צוויי...

דער אייגער איז געוועזען קלוג,
דער צווייטער גאָר א נאַר;
דער נאַר איז פּול מיט טרייסט געווען,
דער קלוגער פּול מיט צער.

דער קלוגער האָט געזאָגט אזוי:
„ניטאָ שוין מעהר קיין גליק"!
דער נאַר האָט אָבגעענטפערט שטאַלץ:
„דער פּריהלינג קומט צוריק".

לאנג האָבען ביידע דיסקוטירט,
דער — געגען, יענער — פּאר;
דער קלוגער איז געריכט געווען,
דאָך גליקליכער — דער נאַר.

היי, איהר יונגע יאָהרען!

היי, איהר יונגע יאָהרען!
קענט איהר מעהר נישט קומען —
וואָס זשע האָט איהר אַלע
וועגען מיר פערנומען!

יאָהרען קומען נייע,
כ'וואָלט זיי פריי בענעגענט:
שטעהט איהר מיר ענטקענען,
ווי נאָך נישט געזענעגנט.

און דערצו בעריהמערס
זייט איהר פון די גרעסטע:
„מ י ר, ד י י ו נ ג ע יאָהרען,
זיינען דאָך די בעסטע!"

יא... געווים... עס מאָלט זיך
שעהן, וואָס געהט פערלאָרען...
זענענט זיך דאָך אָפּ שוין,
לאָזט מיך ווייטער פאָהרען.

שעהן איז אויך דער ווינטער,
מיט זיין שנעע דעם ווייכען,
אויף א גרינגען שליטעל
קען מען גליק אויך גרייכען.

שפאנט־זשע איין די פערדלעך
מיט די ווינטער־גלעקלעך:
פאר דעם קלוגען מאן איז
ווינטער אויך ניט שרעקליך...

צום מזל.

1.

בעט איך רעגען — שיינט די זון,
בעט איך זונשיין — פלייצט א רעגען:
מזל, וואס וועט זיין דערפון,
וואס דו געהסט מיר אלץ אקעגען?

וואס איך בעט און וואס איך וויל,
ווילסטו קיינמאל ניט ערפילען: —
מזל, אויב דאס איז א שפיל,
דאן געפעלט מיר — לאמיר שפילען!...

2.

א לייד — א ליעד; א לייד — א ליער:
וואס קענסטו, מזל, מאכען —
דו וועסט ניכער ווערען מיר,
איך וועל ליידענד לאכען.

מזל! מעהר נאך ליידען גיעב,
כ'שטעל מיך נישט דערוויעדער,
איך האב דיינע ליידען ליעב —
ליידען זיינען ליעדער...

ליעדער אלערלי.

דער רבי איז געשטאָרבען.

דער רבי — געשטאָרבען... פון חדר
צולויפען די יונגע תלמידים
און ס׳הויבט זיך א טומעל אין געסיל —
פאָראויס אין דער שפּיץ — בני־יחידים.

פערלאָשען די אויגען דעם רבי׳ס
וואָס האָבען ווי פיילען דורכ׳דרונגען,
פערשלאָסען די ליפּען, וואָס האָבען
די פּסוקים נביאים׳ס געזונגען.

געשטאָרבען דער רבי... א שמחה!
און טהאָן מענסטו וואָס דו זאָלסט וועלען:
דו קענסט זיך אין זאמדען אויסקוויקלען,
דו קענסט אויפ׳ן קאָפּ אויך זיך שטעלען...

דער רבי — געשטאָרבען! א חדוה
די קינדערשע אויגען — זיי ברענען,
די וועלט איז איצט זיי׳רע אין גאנצען,
זיי וואָלטען בעצווינגען זי קענען...

אין מארק צו די קארשען די רויטע!"
שרייט אוים דער ארי־שבחבורה!
זיי קויפען, זיי כאפען, זיי נאשען,
אהן רבי'ן בעקומען זיי גבורה!

אין וואלד, חברה! — דונערט אוים לייבע
דעם קצב'ס, א יונג ווי אן אייזען,
און מעסט פון די הענד זיינע מוסקלס
און ווי? שוין זיין גבורה בעווייזען.

דער רבי — געשטאַרבען... די אויגען
מיט פונקען זיי שפריצען און גליהען
און לאזען זיך וויט פונ'ם ישוב —
זיי יאגען צום וואלד און זיי פליהען...

א שטויב הויבט זיך אויף אין די געסלעך,
די טאטעס און מאמעס די קלוגע,
זיי מורמלען: „דער רבי — געשטאַרבען,
די קינדער, זיי ווערען משוגע...

„א קלייניגקייט קינדער אהן תורה —
זיי וועלען די וועלט איבערקעהרען"!...
(ביי מאנכער אן אַרימער מוטער
בעווייזט אין די אויגען זיך טרעהרען...)

דער רבי — געשטאַרבען... זיי לויפען
און אט איז שוין הינטער די הייזער —
זיי הויבען אן שפיעלען מלחמה —
און לייבע דעם קצב'ס איז קאיזער...

איין קאיזער איז וועניג... א צווייטער
ווערט בענדעט — א זוהן פון א שינדער...
און ס'פלאקערט אין וואלד די מלחמה
פון ווילדע, צולאזענע קינדער....

שטאָדטישע פריינדשאפט.

איז אמאל איהם גוט געגאנגען
און דאָס מזל האָט בעגליקט איהם
האָבען פרוינד איהם גוט עמפאנגען
און זיי האָבען דאן ענטציקט איהם.

ס׳איז געווען א וועלט א וואוילע
און די מענשען אלע בראווע;
און ער צאָהלט פאר זיי מיט שמחה
פאר דעם וויין און פאר די קאווע...

שפעטער... אך ניט שטענדיג געהט עס! —
ס׳הויבט אמאל זיך אָן צו שלעפען,
און עס האָבען אלע פרוינד דאן
אויפגעהערט צו איהם זיך קלעפען.

איינזאם... און ער פיהלט זיך גליקליך
וויל זיין אוינזאמקייט געניסען,
פריי איז ער איצט ווי א פייגעל —
קיינער טאָר עס דאך ניט וויסען...

אך זיין נייעם גליק טאָר איצטער
קיינער נישט פון זיי ערפאהרען,
דען זיי קענען וויעדער קומען
און ער האסט אזוי די נאָרען...

אונזערע הימלען.

אונזערע הימלען
זיי הענגען אונז גרוי,
אויף אונזערע פעלדער
פאלט נישט קיין טוי.

עס פאלט נישט קיין טוי
און בליהט נישט קיין בלום,
און אונזערע פייגעל
לאנג שווייגען שטום...

א פאנצער א פרעמדען
טראגט אונז'רער א העלד
און שיסט גאר זיין ברודער
אין ווילר פרעמדען פעלד.

געקלויבט אונזער העלד איז
אין פרעמדען געווהר
און אונזערע שוועסטער
בעשיצען ווער ווער?

אונזערע העלדען —
וואו וועלט האט אן עק
און אונזערע שוועסטער
זיצען אין שרעק...

און קען אונזער העלד דען
ערוואַרטען זיין לויהן,
וואַן פרעמדע רעגיערען
און טראָגען די קרוין?...

חנוכה-פאנטאזיע.

אונזערע ליכטלעך
אונזערע אכט,
ווער וועט זיי צינדען
היינטיגע נאכט!

הערסטו ווי דרויסען
הוליעט דער ווינד?
טוליע זיך, טוליע זיך
נעהענטער, מיין קינד!

לאנג איז געלעגען
ס'לעמפעל פערשטויבט,
האבען איהם רויבער
נעכטען גערויבט.

וועלען פון לעמפעלע
מאכען א שווערד
וועלען בעצווינגען
ד' אריימע ערד.

וועלען זיי שלאגען זיך,
שלאגען זיך לאנג,
ביז עם וועט ווערען
זיי אליין באנג...

וועלען זיי אלע
קומען פון פעלד
וועט פון איהר חלום
אויפשטעהן די וועלט.

אבער ביז וואנען
ג'שעהן וועט דער נס,
ליעג אין דער פינסטער,
ליעג און פערגעס...

צוויי דורות — צוויי מאמעס.

געבוירען איז זי אין א שטעדטעלע,
ביי אידעלעך;
פערשלעפערט האט די מאמע איהר אין בעטעלע
מיט ליעדעלעך.

זי האט געזונגען איהר פון ניסעלעך
און פייגעלעך,
זי האט געקושט איהר אין די פיסעלעך
און אייגעלעך.

יאהרען פליהען ווי אויף רעדעלעך —
אך, ווי ביטערליך!
ערשט געוועזען יונגע מיידעלעך
שוין זעלבסט מוטערליך!

נייהט זי איצט אין א שאפ א קליידעלע
א פערטרויערטע
און פון „פלעשעל" זויגט דאס קלייגע מיידעלע
מילך פערזויערטע...

די בוימער רופען.

וויט פון שטאַרט און וויט פון מארק
שטעהען בוימער אין א פּארק;

שטעהען בוימער, הויך און שלאנק —
אלע בוימער — איין געדאנק!

וואָס־זשע טראכט איהר, בוימער, וואָס
און איהר מורמעלט מיט פערדראָס?

זייט איהר דען נישט פול מיט קראפט,
פעהלט די וואַרצלען אין׳רע זאפט?!

אין׳רע בלעטער נישט געריכט?
שיקט דער הימעל וועניג ליכט —

וועניג ליכט דען, זון און שיין?
וואָס־זשע זאלט איהר טרויִריג זיין?

ענטפערן בוימער אָפּ צוריק:
זאפט און שיין און זונען־גליק!

דאָך איז אונזער הארץ געקלעמט
און מיר זיינען ווי פערשעמט.

אונזער זאפט און אונזער גרין
האָט קיין האפט און האָט קיין זין,

וועז עס קומען נישט אהער
די, וואָס ארבייטען דאָרט שווער.

אויסגעפוצט איז פרישען גרין,
שטעהען, קוקען מיר אהין

צו דער שטאָדט, און בענקען שטיל
נאָך די שעהנע פאָרלעך פיעל;

רופען מיר מיט צווייגען צו:
קומט צו אונז, צום שפיעל און רוה!

שפיעלט און זינגט און פלעכט אייך קרענץ
אָדער לאזט אייך פריי אין טענץ.

שעהנע טעכטער, שלאנקע זיהן —
בלויז פאר אייך מיר זיינען גרין;

און אין אונזער שמאלסטען שטעג
מאכט דאָס פאָרל זיך א וועג,

רעדען אלץ פון האָרץ ארויס,
און מיר זאָגע זקיינמאל אויס...

א תפלה.

קליינע בלאסע קינדער
אין די גרויסע היצען,
זאלסטו, גאט, פון קראנקהייט
און פון בייז בעשיצען.

קליינע בלאסע קינדער
מיט די ליעבע אויגען,
זאל זיי וואוילן בעקומען
מוטערס מילך, וואס זויגען:

אויב די מוטער ארבייט
ערגיץ־וואו פערטרויערט,
זאל דאס מילך אין פלעשעל
ווערען נישט פערזויערט.

און פאר אלע קינדער,
וואס אין דרויסען שפיעלען,
פון די פעלדער שיקען
זאלסט א ווינט א קיהלען.

קיהלקייט פון די טייכען,
ווינטעלעך פון טאלען,
אז די קליינע קינדער
זיך דערקוויקען זאלען —

פון די וויטסטע פעלדער
זאל די היילונג קומען;
גאט, בעשיץ די קינדער,
פון דער וועלט די בלומען! —

אויף די פעלדער.

אויף די ווייטע, ברייטע פעלדער
בלאַנזשעט אום אן אלטער פויער:
אויף זיין הונגעריגען פנים
הענגט א שווערער, שווארצער טרויער.

ער בעטראכט די קאַרעז־זאנגען
הויכע, פולע און גראַטען:
ווער עס אַנקומען די מענשען
אַדער וויעדער צו דעם שטן?

אלטע זיצען אין די הייזער,
קינדער הונגערן און שמאכטען
און די יונגע זיהן די בעסטע
שיקט מען טעגליך־אויסצושלאכטען...

ווער דער בלוטיג־בייזער פייער
פון מלחמה זיך פערלעשען?
אך, עס איז די העכסטע צייט שוין
קאַרעז שניידען, תבואה דרעשען!

און דער אלטער פויער קניהט זיך,
הויבט צום הימל זיינע אויגען...
בלויז א שווארצע מחנה קראהען
זיינען קראקענד דורכגעפלויגען.

און א ווינטעלע א שטילער
האָט געבלאָזען פול מיט טרויער,
און אויף ווייטע, בריייטע פעלדער
בלאָנזשעט אום דער אלטער פויער...

העלדען.

איך לייען אין צייטונג
פערשיעדענע נעמען,
מיט וועה און מיט קלעמען —
און זוך א בעדייטונג.

אך, צעטלעז פערשיעדען
פון אידישע העלדען
די צייטונגען מעלדען —
דאס בלוט הויבט אן זיערען!

אך, לאנג איז דער רייסטער!
א נאמען פערשריעבען,
קיין זכר געבלייבען,
קיין קדיש, קיין טרייסטער!

עס וועלען פערשניטען
די לעבענס פון ברידער,
און זייערע לידער
פערשטומען אין מיטען.

אַלטע לייט.

איך האָב זיי ליעב די אַלטע לייט,
וואָס קוקען ערגיץ אזוי ווייט...
אין זייער בליק שווימט אום א צער,
דער צער פון דער פערגענגליכקייט.

דאָס איז א צער געמישט מיט שרעק
און מיט ערוואַרטונגען אויף וואָס;
אויף יונגע קוקען זיי מיט פרייד
געמישט מיט קאָה און פערדראָס...

און געהען זיי אמאָל אין פּארק
אויף זייערע שטעקענס אָנגעשפּאַרט
בעטראכטען זיי א יעדען בוים
און שמייכלען דאָן, ווי קינדער, צאַרט.

זיי שעצען אב א יעדען שטראַהל
וואָס גאָט פון הימעל זיי בעשערט,
און דאנקען איהם, וואָס ער ערלויבט
זיי אומגעהן אויף דער שענער ערד.

זיי היטען יעדע רגע אָפּ,
ווי טרינקער יעדען טראָפּען ווייַן,
פערלאָרען זאָל ניט געהן אומזיסט
קיין פונק פון ליכט. קיין טראָפּען שייַן...

א תפלה.

אין מיין אונגליק, גאָט,
דאַרף איך ניט האָבען,
כ׳קען מיין אונגליק שטיל
אין מיין הארץ בעגראָבען.

כ׳קען דאָס אונגליק שוין
גאָר פון לאַנגע צייטען,
און איך טראָג בסוד
איהם פון דיר און לייטען.

כ׳וויים צום אונגליק אויך
מיטלעז גאָר פערשיעדען;
אין מיין אונגליקס גאָט,
לאָז איך דיך צופריעדען...

אָבער וועז דו וועסט
גליק אמאָל בעשערען,
זאָלסטו דאָז פון מיר,
גאָט, זיך ניט אבקעהרען.

האָלטען גליק בסוד
איז א זאך א שווערע:
מענשען וועלען דאָז
פייערען מיין עהרע.

און צווישען פרייַנד
וועל איך שטענדיג זיצען,
זאַלסטו, דעמאָלט, גאָט
מיך פון זיי בעשיצען...

אלטע בריף.

אלטע, אמאליגע בריף! —
און ריהר איך זיי צופעליג אן —
ווי קלינגט מיר אין הארצען אפ, טיף
א לאנג שוין פערקלונגענער טאן!

כ'לעג אלע זיי אוים אויפ'ן טיש
און צעהל ווי א קארגער זיין געלד
און בלעטער זיי אלע און מיש,
און זוך ווען א בריוועלע פעהלט!

פערשיעדענע בריף זיינען דא:
אין איינעם געלאדען איך ווער
צו קומען אין פינקטליכער שעה —
וויל וואַרטען איז איהר אזוי שווער.

א צווייטער — פול לוסטיגע רייד
און איטליכעם וואַרט, ווי געשפאסט;
איך וויים ניט ביז היינט דעם בעשייד
צי האט זי געליעבט, צי געהאסט...

א דריטער איז טרוקען און קאלט:
דאס זענענט זיך איינע מיט מיר,
דאך ווען נאר איהר בריעווע איך האלט
דערהער איך זי קלאפט אין מיין טיר...

די וואג.

(א ניו־יארקער בילד)

אויף דעם עלעווייטאר סטיישאן,
וואו עס סטאפט דאָרט יעדער טריין,
שטעהט א וואג אין מיטען דרינען
ווי פערלאָזען און אליין.

אַנדערוואכען, וועז די מחנות
יאגען, אילען זיך צום שאפ,
זעהט זי קיינער, מערקט זי קיינער —
ס'גיעט דער טריין זיי גליך א כאפ!

און ער טראָגט זיי שנעל, מיט אימפעט
און ער שפייט זיי ערגעץ אויס...
און אין אילעניש, צוטראגען,
יעדער לויפט צום שאפ ארוים.

און אין אָוועגט אילט מען וויעדער,
יעדער מיט זיין צער געהיים...
טריינס זיי לויפען, טריינס זיי סטאפען —
יעדער יאגט געשווינד אהיים...

און די וואג דאָרט אויף דעם סטיישאן
בלייבט פערשעמט, פערלאָזט, געקרענקט:
קיינער קוקט ניט אין איהר ווינקעל,
און קיין בליק ווערט איהר געשענקט!...

איהרע ציפער־אויגען, דאכט זיך,
קוקען אזוי ביזן אוז האַרט, —
ווי זיי וואַלטען זייער קרבן
מיט אן אונגערולד דערוואַרט...

*

ס'גאַהט די וואַך אוועק אין לייד —
ס'קומט דער זונטאָג אָן מיט פרייד...
ס'לויפען, ס'טאַפען טרייגס ווי פריה'ר,
נאָר דאָס פאַהרט מען צום שפּאַציער!

ס'איילט זיך קיינער ניט אזוי,
ניט דאָס מיידעל, ניט דער באַי...
אויפ'ן סטיישאָן שפּאַנען אום,
פּאַרלעך אומעטום.

און עס גיט א באַי א זאָג:
„קיידי, קום אהער צום וואָג!"
און ער וואַרפט א סענט אין שפּאַלט —
קיידי'ס לאכען קלינגט און שאַלט!

„שטעל זיך, קיידי, גיכער, שנעל!"
קיידי'ס לאכען קלינגט אלץ העל! —
„באַ־באַ־כא און כי־כי־כי!"
פול ענטציקונגען איז זי!

נאָר דער בחור שטעהט און וואַרט:
האָט די וואָג איהם אבגענארט?
„בלייב נאָך, קיידי, שטעה נאָך, שטעה...
וויפיעל וועגסטו? הונדערט צוויי!?..."

קיידי ענטפערט, ווי פערטראכט:
כ'האב געוואויגען הונדערט אכט!"
— וואו זשע זיינען זעקס אהין?
— פרעג אין שאפ, ביי דער מאשין!

דער געפאלענער שטערען.

זעהט, א שטערען איז געפאלען! —
ר' פלעגט פערלעצען
פון דעם הויכען, שטילען הימעל
די געזעצען.

ניט געוואלט דער זון, וואס בלענדעט,
זינגען שירה,
האט מען איהם פעריאגט צום ערשטען
פון דער דירה.

איז ער נע־ונד, פערוואגעלט
באלד געוואלטען,
און זיין גלאנץ און גוטען נאמען
דארט פערלאָרען.

און די „גדולים": מארס, יופיטער,
זיינע בריידער,
האבען איהם ארָאגעשטויסען
אין דער נידער.

האט ער זיך נאך אלץ געהאלטען,
אומגעמריבען,
און איז פעסט ביי זיין עקשנות
אלץ געבליבען.

ביז ער האָט בעשלאָסען איינמאל
שלום ווערען:
דאן איז ער אראָבגעפאלען —
און — אוים שטערען!...

וועלט און זי.

און וואלט איך בעזונגען מיין ליעבע צו דיר,
מיין ליעבע פון טאג צו טאג שהנער, —
וואלט דעמאלט געווארען אין גאנצען די וועלט
פון קלינגענדע, טאנצענדע טענער.

און אלע, וואס יאגען און טרייבען דא אום,
זיי וואלטען פערגאפטע געבליבען:
די קרעמער זיי וואלטען די קראמען פערמאכט
און וואלטען געגומען זיך ליעבען...

די שניידער און שוסטער זיי וואלטען אוועק
געלעגט זייער אהלען און שערען...
און ס'וואלט אונזער וועלט, אונזער ארימע וועלט
מיט אלץ, וואס זי האט, חרוב ווערען...

דער פראָפעסאָר פון ליעבע.
(מאָדערנע באַלאַדע)

אמאָל איז — מיר דאכט זיך — אין ליטא
א בחור א קלוגער געווען;
געביל̈דעט אין אלערליי חכמות,
דערצו נאָך „א מאָסע" בעלעזען.

בטבע — א רוהיגער, שטיל̈ער,
האָט קיינמאָל פון זיך ניט געבאָזען,
און האָט זיך געהאלטען בעשיידען,
און „נידעריגער פאר די גראָזע"ן.

ס'איז היינט אין דער וועלט, אין דער גרויסער
קיין סך דא אזעלכע פארשוינען.
דערפאר פלעגט מיט איהם זיך צו חבר'ן
אין שטאָדט דאָרטען איטליכען לויהנען.

פערמעגט האָט א שטיבעל א קליינע
דער דאָזיגער בחור דער גוטער,
א הונגעריגער פרייַנד פלעגט דאָרט קריגען
טיי שטענדיג און ברויט אָפט מיט פוטער.

נאָר דאָס איז געווען ניט דער עיקר,
וואָס האָט דאָרט די יונגווארג געמוטעט:
דערהויפט פלעגען יונגען פערליעבטע
צום בחור אין שטוב אַרויפקומען.

וויל קלוג איז געוועזען דער בחור
אזוי ווי ס'איז אויבען געשטאנען.
ג'וואוסט אויסוועניג הייענ'ס געדיכטע
און אלערלייי „טיעפע" ראמאנען.

און אויך שאפענהויערס סיסטעמע,
פון ליעבע, די זייטען די טריעבע:
א פאכמאן געווען איז דער בחור,
אן עכטער פראפעסאר פון ליעבע...

נו, זיינען אלע געקומען
און פלעגען דעם בחור דערציילען
פון ליעבע די וואונדען די טיעפע,
און בעטען איהם, ער זאל זיי היילען...

דער בחור גיט מאנכען א מיטל
די ליעבע צוריק צו געווינען:
צו האלטען זיך קאלט מיט דער מיידל
איז איינע פון פיעל מעדיצינען.

און נאך איינעם הייסט ער זיין ווארים:
„פערגעסען זיך" ראט ער אן אנדערן,
און ווייניט זיך פאנאנדער א דריטער —
דאן הייסט, ער ווי היינע, איהם וואנדערן.

א פיערטען נאר קנייפט ער אין בעקל
און טאפט איהם דעם קאפ און צולאכט זיך:
דו ביזט נאך צו יונג פאר דער ליעבע,
דו ליידסט נאר נים, — ברודער—דיר דאכט זיך.

אזוי זיינען יאָהרען געגאנגען,
זיין פראקטיק געוואקסען אלץ גרעסער:
ביז ס'האָט אין א העלען פריהמארגען
אליין זיך פערליעבט דער פראָפעסאר.

אוועק איז ער צו דער „געליעבטער",
געווינען איהר הארץ וועט ער זיכער:
ווער וויים נאָך צו ליעבע די מיטלען
ווי ער פון די טייערסטע ביכער!

געגאנגען איז שטיל ער, פאמעליך —
ער מעג זי חאָטש שטארקער נאָך ליעבען:
„צום גליק טאָר מען קיינמאל נישט יאָגען" —
האָט ערגעץ א דיכטער געשריעבען.

נאָר פראָסט איז געווען דאָס מיידעל,
אין ביכער גאנץ ווייניג בעהעווענט:
א מיידעל פון פלאָק — קוים געלעזען
און קוים אין א סדור געדאוונט.

און ביז אונזער בחיר ז'געקומען
מיט מיטלען פון בוך אויסגעלעזען,
איז אלץ שוין געווען פערלאָרען,
איז אלץ שוין פערשפעטיגט געווען.

ער האָט זיין געליעבטע געפונען
ביי א יונג אין צוויי אָרימס ווי אייזען:
זי האָט בלויז אויף שמייכעל געגעבען
אוז מעהר ניט געוואלט זיך איהם ווייזען.

דאן איז דער פראָפעסאר פון ליעבע
א קראנקער א היים קוים געקומען.
און קיין פאציענטען זייט דעמאָלט
האָט ער שוין נישט מעהר אויפגענומען.

ער האָט זיך פערשפּארט אין זיין שטיבעל
פערהאקט אלע פענסטער און טירען.
און האָט זיך די סודות פון ליעבע
נאָך טיעפער גענומען שטודירען..

העדבסט-ליעדער.

1.

אויף די פעלדער וויינען ווינטען —
גאה נישט, קינד, אין פעלד:
אויף די פעלדער שלייכט דער אומעט
און בעקלאגט די וועלט.

אויף די פעלדער גאהט אום אייגער
מיט א גראהען זאק
און א צווייטער — הויט און בייגער —
מיט א טעמפער האק.

אויף די פעלדער שטאהען בוימליך
ציטערען פאר שרעק
און א פויגעלע אונהיימליך
קלאגט און פליהט אוועק.

אויף די פעלדער הערט זיך טרויערן
און דו וויסט ניט ווער...
גאה נישט קינד, דו וועסט בעדויערן
און זיך פיהלען שוואר...

2.

ווי די ווייסע רויזען וועלקען,
פאר מיין פענסטער, פאר מיין טיר:
ווייסע רויזען — שוואַרץ געוואַרען —
מיידעלע, קום ניט איצט צו מיר!

ווי די ווייסע רויזען וועלקען
בויגען זיך רעפלעך איין:
מיידעלע זאלסט אין טהיר ניט קלאפען,
כ'לאז דיך איצטער ניט אריין.

ווי די שטומע רויזען ווייגען,
און ווי הילפלאז זיינען זיי!
מיידעלע, מיידעלע, קום ניט איצטער —
לאז מיך איבער מיט מיין וועה...

אינהאלט:

ערשטער טהייל:

דאָס לעבען ציהט.

דאָס לעבען ציהט — — — — — — — 9
וועז דו געהסט אמאל פערביי — — — 11
טעג — — — — — — — 13
גליק — — — — — — — 14
צייט־מאטיוו — — — — — — 16
אין וועג — — — — — — — 17
דו ביזט ווי א רויז — — — — — 18
די געזוכטע ליעבע — — — — — 19
דער זיעגער — — — — — — 21
זעקס מיליאן מענשען — — — — 22
די רויז — — — — — — 25
זי אוז דער טרויס — — — — 27
אלע — — — — — — 28
אויפ'ן ים — — — — — — 29
צום ים — — — — — — 31
צום דיכטער — — — — — — 32
פון בענקענדען — — — — — 34
כל־זמן — — — — — — 35
ניט אלץ — — — — — — 36
אין א שניי נאכט — — — — 37
די שבועה — — — — — — 38
אומעטיג — — — — — — — 39
אוז וואו דו קומסט — — — — — 40
דו פערגעסט מיך ליעבסטע — — — —41

די אלטע קשיא — — — — — — 42
דער הערבסט — — — — — — 43
זומער טעג — — — — — — 45
אויפ'ן באנקעט — — — — — — 46
ווי א בלום — — — — — — 47
מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט — 48
פון חדר — — — — — — 50
מיר בענקען — — — — — — 51
וועלט און מענש — — — — — — 52
אויפ'ן גרינעם גראז — — — — — — 53
דור צו אבישג השומנית — — — — — — 54
א ווארט — — — — — — 55
ווי לאנגווייליג — — — — — — 56
די פאַך — — — — — — 57
האפנונג — — — — — — 59
צו א שנעעלע — — — — — — 60
נאך א מאנטאג, נאך א דיענסטאג... — 61

צווייטער טהייל:

טראמפייטען שאלען.

טראמפייטען שאלען — — — — — 65
מוטער — — — — — — — 66
איך בין זיי מקנא — — — — — — 68
מוטער און קינד — — — — — — 71
נייע איכה'ס — — — — — — 73
דער פוילישער טאג — — — — — — 74
א וועלט־חלום — — — — — — 76
א בריף צו דער ליעבסטער — — — — 77

II.

לשנה טובה — — — — — — 78
די געפאנגענע טויב — — — — 81
נייע צייט רעבענונג — — — — — 83
ביי'ם בארג סיני — — — — — 84
דער באל פון דעם זיעג — — — — 86
שפּעטער — — — — — — 89
קינדער־שפּיעל — — — — — — 90
אויפ'ן פעלד... — — — — — — 91
וויסער טויב פון שלום — — — — 92
ארבייטסלאזיגקייט — — — — — 94
א מלחמה־בריף — — — — — 96
וועלט פרושים — — — — — 99
שלח מנות — — — — — — 101

דריטער טהייל:

די היים.

פראלאג — — — — — — 107
שבת פאר נאכט — — — — — 108
מיין היים — — — — — — 110
די ווינד־מיהל — — — — — — 113
פסח — — — — — — — 115
דאס טייבעל — — — — — 116
שפוך חמתך — — — — — 117
שבת אין ניו־יארק — — — — — 118
עס ציהט זיי — — — — — 119
שטערען — — — — — — 120
נייז, איך וועל אהיים ניט פאהרען... — 123
אין א גאס אין מיטען שטאדט — — 124
אין די ווייסטע לענדער — — — — 126

III.

פיערטער טהייל:

מעשה׳לעך און באלאדען.

די גאלדענע קייט — — — — — — 131
די צויבערין — — — — — — — 134
יוסף חסיד — — — — — — — 137
דער גוטער קעניג און דאס פאלק — — 140
דער פערבלאנדזשעטער מלאך — — — 143
די צוויי ראריקאלען — — — — 147
דער איד מיט׳ן קרייץ — — — — 149
די קעלנערין — — — — — — 151
סטרייק — — — — — — — 153
א געזאנג צו קעמפפערינס — — — 154
דער שונא — — — — — — — 156

פינפטער טהייל:

אבענד־נעדאנקען.

א קארטען־ליעדעל — — — — — 161
אין א פרעמדען לאנד — — — — 162
א גרוס — — — — — — — 163
אין דער שפעטער שטונדע — — — 164
די נאכט — — — — — — — 165
צום רענענדיל — — — — — — 166
ברען אויס — — — — — — 167
חלומות — — — — — — — 168
איינזאמקייט — — — — — — 169
עס דאכט מיר — — — — — — 171

אוועגר — — — — — — — — 172
קום שוין — — — — — — — — 173
דער וואנדערער — — — — — — 174
שווייג דו ים! — — — — — — — 175
וואוהין — — — — — — — — 176
דער שלאָס — — — — — — — 178
שאטען — — — — — — — — 179
ביי'ם וואסער — — — — — — — 181
משיח־צייט — — — — — — — 183
דאָס בוך פון לעבען — — — — — 184
א, ביי מיין פענסטער דער בוים... — — 185
מיר דאכט זיך — — — — — — 186
אין גאס — — — — — — — 187
די בלינדע ליעבע — — — — — — 188
די אייפערזיכטיגע — — — — — — 189
די היילונג — — — — — — — 190
דער שמעטערלינג און די בלום — — — 191
פריהלינג און ליעבע — — — — — 192
דער שמעטערלינג — — — — — — 193
נייע און אלטע ליעבע — — — — — 194
טרוימעריי — — — — — — — 195
צו איהר — — — — — — — — 196
רחמים — — — — — — — — 197
דאך איך גלויב — — — — — — — 198
פערשפעטיגט — — — — — — — 199
וועם דיין הארץ — — — — — — 201
דער פרייער פויגעל — — — — — — 202
צוויי וועגען — — — — — — — 203
די יונגע מוטער — — — — — — — 205
דער דיכטער און זי — — — — — — 206

V.

אליין — — — — — — — — 208
היי, איחר יונגע יאהרען! — — — — 209
צום מזל — — — — — — — — 211

זעקסטער טהייל:

ליעדער אלערליי.

דער רבי איז געשטארבען — — — — 215
שטאטישע פרייהדשאפט — — — — 218
אונזערע הימלען — — — — — — 219
חנוכה־פאנטאזיע — — — — — — 221
צוויי דורות — צוויי מאמעס — — 223
די בוימער רופען — — — — — 224
א תפלה — — — — — — — 226
אויף די פעלדער — — — — — 228
העלדען — — — — — — — 230
אלטע לייט — — — — — — 231
א תפלה — — — — — — — 232
אלטע בריעף — — — — — — 234
די וואג — — — — — — — 235
דער געפאלענער שטערען — — — — 238
וועלט און זי — — — — — — 240
דער פראפעסאר פון ליעבע — — — 241
הערבסט־ליעדער — — — — — 245

VI.

7652 - v.1

Albert J. Latner
Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT
21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.
A fine of 5 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

PLEASE ADVISE CHANGE OF ADDRESS

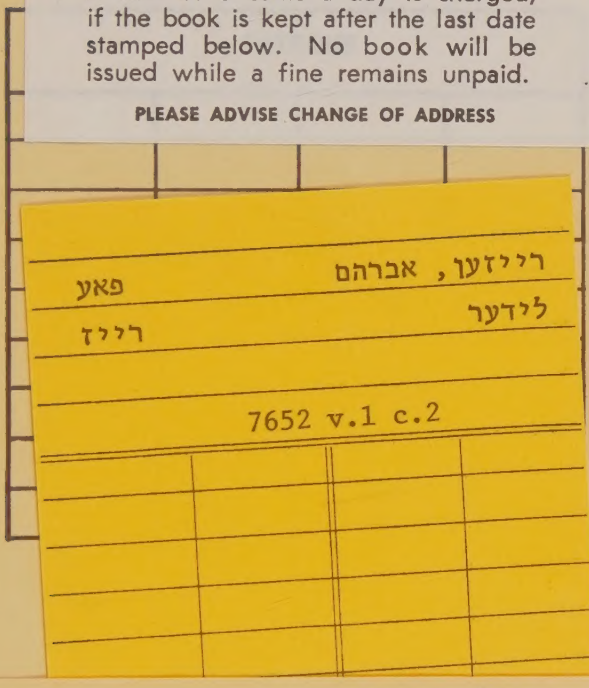

#7652